

št. 30

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 24. julija 1992, št. 30, letnik 51, cena 72 tolarjev

ZA BEGUNCE

POMOČ

Predsedstvo sveta ZSSS je o problematiki beguncev iz BiH obvestilo vse sindikalne centrale držav, s katerimi sodeluje, in jih zaprosilo za pomoč. Poleg tega je tudi samo sprožilo akcijo zbiranja pomoči. Iz doslej zbranih 350 tisoč tolarjev bo nakupilo hrano in druge osnovne življenjske potrebščine. To bo potem v obliki paketov razdelilo najbolj ogroženim članom Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki imajo doma begunce iz BiH. V tem tednu je že bilo razdeljeno 100 paketov, in sicer 60 družinam v Železnari Jesenice in 40 družinam v Velenju.

ZSSS protestira

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije najodločneje protestira, da se z nadaljnjim realnim zmanjševanjem zajemčene plače in denarnih nadomestil poskuša zmanjšati stroške države in s tem inflacijo.

Popolnoma nesprejemljivo je, da zajemčena plača kljub rasti življenjskih stroškov že tretji mesec ostaja nespremenjena in znaša 18.700 SIT, kar je tudi manj od najnižje pokojnine za polno zavarovalno dobo. Poleg tega država še vedno ni zagotovila instrumentarija, s katerim bi omogočila izplačila plač najmanj v višini zajemčnih plač najkasneje 18. dne v mesecu tam, kjer jih delodajalec ne more.

Prav tako je nedopustno, da ostajajo denarna nadomestila za čas brezposelnosti že peti mesec nominalno enaka.

S pametjo in moralo pa so povsem skregani poskusi, da bi zmanjšali nadomestila za čas porodniškega dopusta, in sicer tako, da bi to nadomestilo za prvih 105 dni ostalo enako kot doslej, za drugi del porodniškega dopusta, ki traja 241 dni in se imenuje dopust za nego in varstvo otroka, pa naj bi se bistveno zmanjšalo.

Take odločitve vlade ne omogočajo vzdrževanja relativnega socialnega miru, ampak najbolj ogrožene dele zaposlenih in drugih skupin prebivalstva prav silijo k socialnim nemirum. Zato tega Svobodni sindikati Slovenije ne bomo gledali mirno.

Rajko Lesjak,
sekretar sveta ZSSS

Tudi letos 19. julija so Gornjegraščani praznovali, s povorko, v kateri so na 21 vozovih prikazali kmečka opravila v štirih letnih časih med Bočno in Novo Stifto.

Gornjegraščani na ta način, tako kot marsikod drugod v Sloveniji,

spoznavajo mlade rodove z nekdanjimi kmečkimi opravili. Pri tem seveda ne manjka veselja, glasbe in plesa, kar vsaj nekoliko popestri turobni vsakdan, v katerega so nas pahnila kritične gospodarske razmere.

DE, četrtek 14⁰⁰ Plače dol, bencin gor

Zasedala je slovenska skupščina. Tradicionalno zmedo z uvrščanjem zadev na dnevni red je tokrat zakuhala vlada, ki je skušala po hitrem postopku »poriniti« skozi skupščinsko proceduro štiri zakonske predloge. Dva, o katerih podrobneje pišemo na 9. strani, naj bi takoj omejila rast plač v družbenih dejavnostih, državni upravi in vseh dejavnostih, ki se financirajo iz proračuna, ter pri tistih monopolistih (gre za promet, naftno gospodarstvo, komunalne dejavnosti in nekaterih drugih), kjer so plače izjemno visoke in ki povzročajo tudi pri drugih želje, da bi jim sledili. Skupščinski zbori so imeli zelo različen odnos do teh dveh zakonov, zato se je v četrtek sestala posebna komisija, ki je skušala uskladiti način obravnave teh dveh zakonov v vseh zborih. Za rezultate, kajpak, nismo mogli pravočasno zvedeti. Druga dva zakona, ki se tičeta sanacije bank, sta doživela podobno usodo, v enem, tistem, ki naj bi sprostil devizne vloge občanov, pa je poslanec Vitomir Gros videl celo začetek »nove revolucije v tej državi«. V skupščini pa ti zapleti niso bili edini, vendar o njih prihodnjič. Vlada je imela v sredo še dva opažena nastopa. Predsednik Drnovšek je glavnim in odgovornim urednikom slovenskih medijev povedal, da bo inflacija v pol leta padla pod 3 odstotke mesečno, prometni minister Kranjc pa je po pogovorih z avstrijsko kolegico v avstrijski Radgoni povedal, da bo vlada najela posojilo za posodobitev cest in železnice (108 milijonov mark v Nemčiji). Avstrija bo v ta posel v dveh letih vložila 60 milijonov šilingov, slovenski vozniki pa bomo v nekaj letih (od včeraj dalje, po Kranjčevih napovedih) zbrali z novo določenim cestnim davkom na gorivo (9 do 10 tolarjev, je napovedal minister, bralci pa to že točno veste) okoli 700 milijonov dolarjev.

Bodo kovinarji stavkali?

V torek se bo sestalo vodstvo sindikata slovenskih kovinarjev. Nezaovoljni so z uveljavljanjem zahtev, ki so jih postavili slovenski vladi in drugim pristojnim v Sloveniji – to so razbremenitev gospodarstva, izvajanje kolektivne pogodbe, najmanj do 18. v mesecu izplačilo zajemčenih osebnih dohodkov – zato bodo na tem sestanku proučili možnosti za razglasitev splošne stavke v slovenski kovinski in elektroindustriji. Nezaovoljni so z razmerami v slovenskem parlamentu, še bolj jih pa jezi, ker ni skorajda nič storjenega za nujno gospodarsko oživljanje.

Uredništvo

Rastko Močnik: Peter Bekeš (Predvolilna arena)

Pamet v roke – poslanci, vlada in sindikati

Neverna sindikalna razmerja v Livarni Maribor

Gorenje svetuje Rigelniku, svojemu bivšemu direktorju

Vlada gre z mečem nad vozeli sporazumevanja o plačah

Pamet v roke

V teh poletnih, silno spolitiziranih časih je nekaj stvari, mimo katerih komentator ne more. Med vprašanji, ki intrigirajo sedanji slovenski prostor, je seveda tudi odločitev ustavne komisije, da državljani Slovenije oziroma ljudje, ki živijo v tujini, lahko volijo svoje poslance v slovenski parlament. Kaj je narobe! Če nič drugega, preprosta resnica, da hočejo nekatere stranke s »tujimi« glasovi pridobiti čimveč glasovalcev, in to ljudi, ki nikakor niso odgovorni za usodo ljudi, ki živijo in delajo v Sloveniji. Samo državljanstvo ne more biti dovolj, da bi z glasovalnim lističem omogočalo krojenje usode ljudem v Sloveniji. Takšno ali drugačno državljanstvo ne more biti zadostna legitimacija za odločanje o tistem, ki dela tukaj, plačuje davke tukaj (pustimo politične konotacije o tem), kako bo živel, kako investiral in čemu se bo odrekel.

Vse preveč je botrov, ki bi radi odločali v svobodni Sloveniji, modrih, belih, črnih in rdečih, vse preveč je ljudi, ki iščejo politične opore v tujini – mislimo na strankarske liderje – vse premalo pa je očitno takih, ki zaupajo v razsodnost tukaj živečih državljanov Slovenije.

Morda se bo zgodilo, da bodo slovenski politični velmožje in nekateri sindikalni kavboji celo spoznali, da je imenovani delavski razred še zmeraj miren, mogoče celo prestrašen, ker se boji, ali bo imel tenak kos kruha ali ne. Prav gotovo ne takšnega, kot ga zahtevajo železničarji, kot ga zahteva pravzaprav vse tisto, kar je na seskih države. Ta država je zato predraga. Samo podatki o plačah v podjetjih, o zmanjšanju zaposlenosti v gospodarstvu, in to v primerjavi z družbeno nadgradnjo, kažejo neverjetno lahkotnost »obvladovanja« državnega upravljanja vseh povojnih slovenskih vlad. Tudi Peterletova in Drnovškova doslej nista zmogli potrebnega koraka za racionalno in družbeno učinkovito nadgradnjo. Če bo šlo tako naprej, bo Slovenija samo država uradnikov, bančnikov in tu in tam še kakšnega obrtnika, ki bo delal sam, brez delavcev. Kaj klavarna, žalostna bo ta država, če ne bomo zmogli normalnega dialoga v družbi, ki ni samo domobranska, partizanska, rdeča ali bela – upam, da črna več ni; če bomo dovoljevali, da tudi izdajalci med NOB najdejo »zatočišče« na spomenikih, čeprav je zgodovinsko dokazano, da so prisegli Hitlerju, če se bo nadaljevala privatizacija po načelu kradi, ne ustvarjaj, vsi drugi, ki pri tem ne morejo sodelovati, pa bodo ponovno postali viničarji, mezdni delavci in v vsakdanjem strahu za jutrišnji kos kruha in skodelico mleka.

Zato protestiram proti temu, kar je počel Peterle s svojo vlado, protestiram proti Krajncu, njegovemu in Drnovškemu ministru, ki ni znal ali pa noče urediti razmer na železnici, in zato protestiram tudi proti Kmetiču, ki kot mali Napoleon slovenskih strojevodij grozi vsem in odžira še ta kosček kruha, ki ga delavci vendarle dobivajo. Pamet v roke, gospodje!

Vsem slovenskim Leninom

28. štev. DE stresa posmeh na Slovensko ljudsko stranko (SLS) in posebno še na njeno predsednika Marjana Podobnika. Na dvom vzbujajoči način ugotavlja: »da je za zvezo delavcev in kmetov, kar je svoje čase trdil tudi Lenin«.

Tovariši novinarji DE, v M. Podobniku vam ni potrebno iskati vaših vzornikov, Leninov. Med boljševidno navlako jih boste še zlahka našli ter prepoznali in videli boste, da segajo tudi v sam vrh države, vrh državnih sindikatov nekdanje države ter njihovih pravnih naslednikov. Prepoznali jih boste tudi po tem, da še niso doumeli, da s svojimi starimi obrabljenimi ploščami, ki jih še vedno vrtijo, ne pritegnejo nikogar več. V 50-letnem obdobju pa so se dobro naučili veščin, ki jih manjka zlasti SLS in tudi njenemu predsedniku, kako obvladati delavske množice po principu »primite tatu« in »ponudim ti zrno, da ti lahko vzamem potico«. Svojo resnico poskušajo še vedno vsiljevati zlasti nam delavcem, in to v tako subtilni obliki, da si ubogi mali človek niti drzne ne več kritično razmišljati o vrednotah družbe, ki so jo skupaj z vašimi trobili ustvarili. Tistim, ki smo z odprtimi očmi preživljali obdobje socializma, ni težko razumeti, da njim in vam novinarji DE sožitje med delavci in kmeti ne gre v račun. Ta račun se vam ne bo iztekel vse dotlej, dokler boste obremenjeni z razrednim sovražnikom, ki ga je v obdobju vaših iger predstavljal kmet, že zgolj zato, ker je imel lastnino, pa čeprav le kosček borne zemlje.

Tovariši novinarji DE še vedno trosite po slovenski zemlji izrojeno seme časov, ki se ne morejo več vrniti, in ne verjamete, da je slovenska družba začela pospešeno zoreti takoj, ko so popustile sponne enoumja. Vaš prisilni jopič, v katerega skušate vtakniti prav slovenskega delavca, poka na vseh šivih. Razpočil pa se bo na volitvah.

V predvolilni boj ste se vključili načrtno, v boj za komuniste, socialiste, unioniste in njim podobne iste. Zato pa seveda potrebujete številke, volilne glasove in zanje nagovarjate prav naša, uboga, »široka delavska srčeca«, ki trepetajo v vsakodnevnem strahu, kdaj nas bodo vaši direktorji nagnali na cesto in nam ukradli še tisto borno plačilo za naše delo in s tem prizadeli nas in cele naše družine. Le redke izjeme poznamo med njimi. Prav mi delavci smo bili v vašem obdobju zgolj številke, za katere so Lenini poskrbeli, da nobena ni štrlela iz vrste. Vsiljujete nam vašo voljo in vaš koncept življenja in nam dopovedujete, naj ne razmišljamo, kajti to boste vi opravili za nas, ker ste za to izbrani, izobraženi in najbolj znate.

Mnogi delavci smo člani SLS, mnogi se do stranke opredeljujejo s simpatijo, kajti prav SLS je bila edina med parlamentarnimi strankami, ki nas je hotela sprejeti in je zato tudi ustanovila Delavsko zvezo v okviru stranke. SLS ne zanima elitizem in ekskluzivizem posameznih skupin, temveč uravnotežena družba kot celota, vendar ne v taki obliki, kot ste nam jo nudili. Vsak član naše družbe naj bo deležen dobrin skladno s svojim prispevkom, razen

v primerih, ko nastopijo objektivni razlogi za solidarnost do posameznika.

SLS in M. Podobnik s svojim delom nista razočarala slovenskih kmetov kljub številnim poskusom bivše opozicije, da jih onemogoči. Nobena razloga ni, da se z enako vnemo ne bi zavzeli tudi za socialno pravičnost družbe, katere bomo deležni tudi delavci. Prav zaradi svoje ljudskosti je stranka sposobna najti najoptimalnejšo mero sožitja med delavci in kmeti, čeprav bi jih vaši Lenini in vi tako srčno želeli sprejeti med seboj. Dobro veste, kje so vzroki za drago hrano, delavce pa hujskate, da so za to krivi kmetje. Mogoče jim boste v kratkem naprtili tudi krivdo za bedne delavske plače in stečaje podjetij. Molčite pa o pravih vzrokih, ki tičijo v razvratnem proračunu države, v bankah, nesposobnih in nevestnih upraviteljih družbenega kapitala, visokih predelovalnih stroških, visokih trgovskih maržah in vseh drugih priveskih. Primerjate cene kmetijskih pridelkov na razvitih evropskih trgih s slovenskimi cenami, zraven pa zamolčite, da so te države kmetijstvo namensko razvijale in pospeševale ob intervencijah države, pri nas pa pol stoletja zatirali, ob načrtnem interveniranju države. Marksiistično krilatico razrednega boja skušate vnesti na vse nivoje življenja, zato se norčujete tudi iz vseh vrednot krščanskega etosa, iz vsega, kar

nosi pozitivno naravnost do človeka kot osebnosti, in vsega, kar je v biti človeka, preprostega in ponižnega. Zato so takih obravnav deležni poleg M. Podobnika tudi predsedniški kandidat stranke dr. Stanko Buser in nekateri vidnejši zdajšnji in bivši predstavniki stranke.

Prepričani smo, da boste vaše Lenine še dolgo obujali in objokovali in istočasno bruhali srd na vse tiste, ki bi vam utegnili zmešati vaše načrte po ponovni prevzoru delavcev in utrditvi vaše oblasti, in pri tem zlorabljali ime M. Podobnika.

Vljudo vas prosimo, da predsednika SLS v to združbo ne uvrščate ne zdaj ne nikoli več, niti za šalo ne. Nam pa pustite, da sami za sebe razmišljamo, ker nam teh sposobnosti še niste mogli vzeti.

Za delavsko zvezo pri SLS
Metka Karner

Bog pomagaj zunanji politiki

Ob aferi naših ribiških ladij v Jadranu sem poslušal komentar gospoda Rupla, zunanjega ministra v TV dnevniku. Ob razlaganju so mi šli lasje pokonci, da sem odkrit: na bruhanje mi je šlo, ko sem poslušal, kako božamo sosede Hrvate, oni pa nas neusmiljeno po glavi s kladivom. Razumel bi, če bi bilo na tapeti samo ribištvo, če nam ne bi zaplenili počitniških domov,

če ne bi bilo sporov za mejo, beguncev, skratka kaosa na celi fronti. Za piko na i pa še zadnje krvave devize nosimo v Hrvaško, in to samo zaradi nesposobnosti naše politike in trgovine. Hvala, gospodje v Sloveniji, ne verjamem v čudeže, a to pot si želim vsaj mesec dni vladovine gospoda Jelinciča.

Ivan Ojsteršek, Šoštanj

Črna predvolilna arena Mladena A. Švarca

O etiki svojega pisanja v svoji črni predvolilni areni bo morda g. Mladen A. Švarc kdaj sam premislil. Njegove rubrike ne mislim komentirati, čeprav je v njej 10. julija 1992 napisal še kar nekaj takih cvetk, kot je tista, da sem bivši komunist. Zato izjavljam, da nisem ne bivši, ne sedanj in ne prihodnji komunist, ampak sem bil vselej in javni nasprotnik komunizma. Morda pa si g. Mladen A. Švarc v svoji črni rubriki z menoj lahko pomaga kot z vztrajnim antikomunistom. Predvsem pa naj bi pri svojih fantastičnih konstrukcijah upošteval, da dejstev ni mogoče povsem ignorirati, če naj bodo njegovi konstrukti vsaj kolikor toliko užitni in verjetni. Morda pa g. Mladenu A. Švarcu dejstva, tako kot socialistom vseh barv, nič ne pomenijo.

dr. Franc Zagožen

OBVESTILO ZA JAVNOST

Številna podjetja, organizacije in drugi delodajalci se po objavi Zakona o zaposlovanju tujcev, ki je začel veljati 18. 7. 1992, obračajo na Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije in na občinske upravne organe za notranje zadeve z zahtevo za ugotavljanje državljanstva Republike Slovenije za njihove delavce.

Delodajalci imajo pravico zahtevati podatke o državljanstvu šele po poteku roka za vložitev zahteve za izdajo osebnega delovnega dovoljenja in še to samo v primeru, kadar obstaja dvom o državljanstvu (torej šele po 18. oktobru 1992). Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije zato obvešča delodajalce, posameznike pa zlasti zaradi varstva njihovih pravic, da v prehodnem obdobju 90 dni, ki ga določa Zakon o zaposlovanju tujcev, upravni organi za notranje zadeve ne bodo ugotavljali državljanstva na zahtevo delodajalcev po predloženih seznamih zaposlenih in ne bodo izdajali potrdil o državljanstvu na zahtevo posameznikov. Zaradi ogromnega števila zahtev je izvedba teh postopkov objektivno nemogoča. Pri tem ministrstvo ugotavlja, da so postopki večinoma tudi nepotrebni, saj se državljanstvo Republike Slovenije lahko dokazuje z odločbo o sprejemu v državljanstvo, z ugotovitveno odločbo o državljanstvu Republike Slovenije, s slovenskim potnim listom, z izdanim potrdilom o državljanstvu Republike Slovenije in z izpisom iz rojstne matične knjige, v katerem je navedeno državljanstvo.

Poleg tega Ministrstvo za notranje zadeve Republike

Slovenije obvešča javnost, da bo do 18. oktobra 1992, ko se izteče rok iz prehodnih določb Zakona o zaposlovanju tujcev, storilo vse potrebno, da bi vsi slovenski državljani, ne glede na starost, prejeli na naslov svojega stalnega prebivališča potrdilo o državljanstvu Republike Slovenije in o stalnem prebivališču v Republiki Slo-

veniji. Potrdilo bo imelo veljavnost javne listine, ki ga bodo državljani Republike Slovenije lahko uporabljali v vseh postopkih, v katerih bodo uveljavljali pravice kot državljani Republike Slovenije, torej tudi za urejanje pravic iz delovnega razmerja.

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije

DRUGA PLAT ŽIVLJENJA

Pred dnevi me je želja spoznati nove kraje, nove ljudi in nove načine življenja pripeljala v Prlekijo in v osrčje Slovenskih goric. V opuščeni osnovni šoli na Svetinjah, v neposredni bližini znamenitega Jeruzalema, nastaja bivalna skupnost ljudi, ki so se odločili ukvarjati se z bio kmetijstvom in sadjarstvom ter kraju vrniti življenje. Saj predbro vemo, kaj se zgodi, ko šola in z njo mladež izginejo v dolino. Svetinje so na eni naših redkih vinskih cest, kar pove, da so se ugnezdile med vinograde in topole, mehkoba pokrajine pa človeka izjemno pritegne in mu da dihati. Šele tu človek spozna utesnjenost mesta, ki je v svojem vsakdanu težko opazimo.

Tako v Svetinjah poteka »Svetinsko poletje«. To je vrsta taborov akcij in prireditev ter predavanj. V juniju so evidencialni opuščene sadojnake in pašnike, ki bi bili primerni za bio kmetijstvo, pridružili pa so se jim tudi invalidi, ki so tukaj pridobivali izkušnje za samostojno življenje in se usposabljali za delo. Tkali so,

pletli, imeli likovno delavnico itd.

Očitno gre pri takšnem načinu za vraščanje prizadetih oseb v življenje in delo s povsem mehкими metodami, kar je v tujini znano, pri nas pa šele v povojih. Med strankami se za tovrstno dejavnost navdušujejo predvsem Zeleni. Preteklo nedeljo so Svetinje oživele s starimi šegami in obrtmi, s pravo domačo prleško in prekmursko glasbo in petjem, z dobrotami, ki so jih pripravile domače kmetice, s prikazom izdelovanja klopcev, kosar, lončevine, zidakov itd. Zvečer sta prireditev popestrila s skupnim koncertom Vlado Kreslin in Zoran Predin. Trlo se je mladeži in starejših, kraj je ves dan dihal mladostno, nikakor nisi imel občutka, da gre za manj razvito okolje. Ne, gre za drugačno vrednotenje okolja in pokrajine ter ljudi, ki se zmorejo zlivati v eno. Na moje veliko zadovoljstvo ni šlo zgolj za enkratni dogodek, temveč gre za dogajanje. Tako življenje piše nove strani.

Milan Bratec

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

Napol bivši predsednik socialdemokratskih unionistov **dr. Rastko Močnik** se še ni uspel odpovedati metodam, kakršne so bile značilne za boljševe. Taka oznaka bi sicer bila čudna za človeka, ki je bil eden glavnih na sceni ti. »civilne družbe«, ko je ne bi potrjevala njegova dejanja. Slovenska levica se namreč pogaja o združitvi levih, levosredinskih in socialnih strank. Močnikova izjava Dnevnikovi novinarki Sonji H. Vogrič (Skupina sedmih, Dnevnik, 7. 7. 1992) je bila več kot samo prezgodnje razkritje. V najbolj občutljivem trenutku pogajanj je njegova izjava dobila povsem določen pomen, saj je pogajalce postavila pred dovršeno dejstvo. Močnikova izjava pa je pokazala še nekaj, namreč da se v SDU še vedno niso znebili kompleksa avantgardizma. Če je povezovanje levice njihova naloga, potem so vsi drugi samo **objekt** zgodovinskega

predvolilna arena

Mož z misijo

uma, ki se je utelesil v SDU. Da ni tako, vedo povedati vsi, ki so v pogovorih na levici sodelovali, saj je pobud in idej o združevanju levo od »političnega centra« bilo kar nekaj in Močnik si težko lasti prednost pred drugimi, bolj pravičen pogled na zadeve, ali kar je še podobnih priključkov.

Še več, ta Močnikova izjava je postavila pod vprašaj prav tisto, kar je bil njen namen. Gre namreč za prenovitelje. V trenutku, ko so se vsi zavezali, da pogovori še niso za javnost, in ko je bilo jasno samo to, da je še vse nejasno, je taka izjava za brani dnevnih časopis lahko samo postavila vse prizadete pred zid. Če je bila Močnikova izjava mišljena tako, kot je bila izrečena, potem je prenoviteljem napravila medvedjo uslugo. Izjava za časopis naj bi enkrat za vselej zagotovila sodelovanje prenoviteljev v skupni levi listi, zvezi ali stranki. Učinek pa je bil ravno nasproten, saj se večina majhnih stranic nagiba za lasten nastop. Ne gre samo za strah zaradi premočnega partnerja. Gre tudi za enostavno ugotovitev, da bi sodelovanje izvenparlamentarnih in novih strank na levici s prenovitelji, ki so največja parlamentarna stranka, pomenilo pravzaprav priključitev v SDP. Močnikova javna proglasitev ene od možnih opcij v javnost, namreč povezovanja vseh sedmih strank na levici, spominja na predvojnje boljševeške metode. Tokrat so komunisti kaj radi porinili policiji v roke nič kaj hudega sluteče zaveznike iz vrst naivnih demokratov; šele kraljevska policijska je naredila komuniste iz tistih, ki so hoteli biti samo njihovi partnerji. Morda je primerjava prehud, toda iz zgodovine boljševizma se da o takih metodah marsikaj naučiti.

Politični »moro« na slovenski levici se tako nadaljuje po formuli: osem, sedem, šest, pet, štiri, nič. Ko bi šlo za fante na kaki primorski šagri, bi bilo veselo. Ker pa gre za temeljno zadevo, za preživetje socialdemokratske opcije v slovenski politiki, je tako početje neodgovorno in neresno. Morda pa bo bolj veselo, ko bomo imeli obnovljeno nasprotje med »liberalci« in »klerikalci«. V svoji viziji slovenske postkomunistične družbe je ustanovitelj SDZ, Dimitrij Rupel, videl samo to opcijo. Preigravanja na levici jo bodo uresničila prej, lažje in bolje, kot bi nekdanji »Rdeči Dim« to svojo vizijo dosanj. Največja ironija bi bila, ko bi mu jo Močnikova histerična nestrpnost podala na pladnju. Rastko Močnik si po vsem svojem več kot dvajsetletnem prizadevanju na civilnodružbenem robu kaj takega ni zaslužil, najmanj pa od samega sebe.

Kaj menijo predstavniki parlamentarnih strank o volilni zakonodaji

Nasha stranka se je pri pripravi volilne zakonodaje vseskozi zavzemala, da bi se tudi s to zakonodajo naša država približala najbolj demokratičnim modelom volilnih sistemov. Pri tem smo se zavzemali tudi za to, da bi ta zakonodaja upoštevala dejstvo, da gre pri nas šele za začetke demokracije, da je naš politični prostor močno heterogen in pluralen, pa spet ne profiliran, kar pomeni, da bi volilni sistem moral omogočiti udeležbo na volitvah čimveč političnim strankam in da bi moral tudi bodoči parlament ustrezno odražati to raznoterost našega političnega prostora in političnih interesov v njem.

Zlasti zakon o volitvah v državni zbor tem zahtevam ne ustreza dovolj. Res smo v predhodnih fazah dosegli soglasje, naj zakon temelji na proporcionalnem sistemu in naj bo v posameznostih korigiran z elementi večinskega sistema. Predlagani zakon pa je vnesel toliko in takšnih elementov večinskega sistema, da je s tem v končnih posledicah proporcionalnost v bistvu izničena.

Ker smo prepričani, da je za nadaljnji razvoj naše družbe nujno potrebno, da ima čimveč političnih subjektov možnost neposredno sodelovati o strateških določitvah naše mlade države in da bi polarizacija političnega prostora zgolj na dva ali večjemu tri

politične tabore bila izrazito škodljiva in morda celo usodna za prihodnost naše družbe, bomo socialisti podprli vse tiste amandmaje, ki odpravljajo oziroma blažijo tiste učinke zakonodaje, ki gredo v smeri pretiranega poudarjanja oziroma favoriziranja večinskih elementov.

Ni demagogija, ko poudarjamo, da mora zakon zagotoviti tudi izvenparlamentarnim strankam enakopravne možnosti za nastop na bližnjih volitvah, pri čemer ponovno izražamo nezadovoljstvo, ker jih nismo bolj neposredno pritegnili k pripravi volilne zakonodaje in ker predlagana zakonodaja ni prisluhnila njihovim nesporno upravičenim zahtevam.

Za socialiste je zlasti pomembno, da bi sprejeli amandmaje, ki zadevajo možnost strank, da v vseh volilnih okrajih nastopijo s celotno kandidatno listo (pri tem bomo podprli tudi varianto, ki bi omogočala, da stranka za vsak volilni okraj prilagodi vrstni red kandidatov s svoje kandidatne liste); podprli bomo amandma, ki predlaga, da bi na drugi ravni delitve mandatov upoštevali samo preostanke doseženih glasov na temelnji ravni. Izrečno bomo podprli tudi amandma Liberalno-demokratske stranke o možnosti upoštevanja t. i. nacionalne liste pri delitvi mandatov na državni ravni.

Pogajalec

Po sodelovanju v Gorjupovi RK ZMS je Bekeša odneslo na stranski tir politike, tako kot tudi večino Gorjupove garniture. Tudi danes daje prednost stroki pred politiko, saj ni profesionalni prenovitelj. V nasprotju s piscem »Premikov« pa bi si bilo želeli, da bi Peter Bekeš ostal v politiki, prenoviteljski ali kaki bodoči socialdemokratski. Peter Bekeš je namreč rojen pogajalec. Da resno misli, pa je pokazal tudi s svojim zadržanjem ob zamenjavi vlade, ko je novi opoziciji ponudil svoje predsedništvo v skupščinski komisiji za nadzor nad udbo. To je bila ena redkih posrečenih potez SDP-ja v sedanjem sklicu slovenske skupščine, saj je šlo za načelno potezo in ne za izraz dobre volje.

SDP je namreč stranka, ki si je brez potrebe nakopala hipoteke komunizma oziroma njegove jugoslovanske samoupravne izpeljanke. Večina bivših gorečih komunistov je pristala v demokratskih strankah. Toda to nikakor ni opravičilo za prenovitelje, češ da so se samodejno očistili karieristov in podobne navlake. Ravno nasprotno. Sedanji antikomunizem včerajšnjih gorečnejšev je po metodi tak, kakor so se naučili na partijskih tečajih, le predznak je zamenjan; toda vse to pade še vedno na prenovitelje kot »grešne kozle demokracije«. Komunistična partija je bila taka, kot je bila, prav zato, ker je vladala s pomočjo Starmanov, Riglerjev, Strajnov, Žižkov, Toplakov, Zagožnov, Lukačev. Seznam je predolg in preveč rdeč. Kdor je želel s temi tovariši sedeti v isti stranki, mu ni bilo treba čakati na Demos ali na odkritje »liberalne demokracije«, saj je to možnost imel že tedaj, ko ZKS še ni bila SDP.

Bekeša te zadeve obremenjujejo manj kot nekatere njegove poslanske in strankarske kolege. Njegova lastnost ni pragmatizem, ki je v osnovi nenačelna in ki pomeni samo razkroj nekdanje doktrinarne politike. Če je pri bivših oblastnikih pragmatičen pristop pomenil način izhoda iz komunizma in je bil zato dobrodošel, je prav ta lastnost danes značilna za »cinično generacijo« konkurenčne LDS. Bekeš je pokazal, da se da pri sogovorniku zbuditi zaupanje le tako, da ostaneš načelna, ne da bi načelnost zamenjeval z doktrinarnostjo. Bekeša je zato sivina sedemdesetih in osemdesetih let pustila nepoškodovanega. Da pripada prenoviteljski frakciji in ne fundamentalistom v SDP, pa je pokazalo njegovo prizadevanje, da se pokopje preteklost. Ko se je pisala »antidolomitska izjava«, Bekešu ni bilo težko izgovoriti besede »totalitarizem«, za nekdanjo boljševisko prakso KPJ/KPS. Moram pristaviti, da tudi toliko osiranemu Cirilu Ribiču ne. To pa je nekakšen lakmusov test, s katerim odkriješ komunističnega vampirja. Peter Bekeš je politik, ki ima svojo SDP za »stranko demokratičnih reform«. Da bi SDP to res postala, mora preživeti letošnje volitve vsaj enako močna, kot je bila doslej. Ker pa ji to lahko uspe samo s pametno koalicijsko politiko – kar velja tudi za ostalih šest strank levo od centra – je nagradno vprašanje, kdo bo slovenski Mitterrand.

Mladen A. Švarc

Sami smo vložili, kar zadeva 48. in 49. člen, tudi svoja amandmaja. Na ustavni komisiji smo ju poimenovali kompromisno oziroma mehko varianto. Upam, da bo skupščina tema dvema amandmaja naklonjena, ker resnično olajšujeta položaj majhnih in izvenparlamentarnih strank.

Prav tako bomo iz istih razlogov socialisti podprli vse tiste amandmaje, ki blažijo pogoje za pravo vlaganja kandidatnih list oziroma posameznih kandidatur.

anketa

Darja Lavtižar-Bebler, SSS

To so torej poglavitna stališča poslanskega kluba socialistov. Ob predpostavki, da bi omenjeni amandmaji, torej vključno z amandmaji Socialdemokratske stranke, gospoda Magajne in kluba prenoviteljev k 90. členu, dobili potrebno podporo, bomo socialisti za predlagano zakonodajo glasovali pozitivno.

Kar zadeva predlog. Stranke krščanskih demokratov in Slovenske ljudske stranke, naj bi našim državljanom, ki nimajo stalnega bivališča v Sloveniji, omogočili glasovanje po pošti, pa poudarjamo, da temu načelno ne nasprotujemo, terjamo pa, da morajo biti zagotovljene vse nujne predpostavke, ki zadevajo nesporno istovetnost volilcev, ki oddajo svoj glas po pošti. Ravno v tem pa tičijo ta čas nepremostljivi problemi. Slovenija nima v vseh državah, kjer živi veliko slovenskih državljanov, svojih diplomatsko konzularnih predstav-

Na črni listi za odstrel SDP-jevcev v Janševih »Premikih« beremo imena Mirana Potrča, Leva Krefta, Sonje Lokar in Petra Bekeša. Za nekdanjega predsednika samoupravne skupščine Mirana Potrča se nam ni treba čuditi, da se je znašel na njej, saj je že s samo funkcijo simboliziral stari režim. Sonja Lokar si tudi s solzami ni uspela sprati boljševiskega rdečila v očeh nekdanjega »ortodoksnega marksista« J. Janše. Kdor pozna politično zgodovino Leva Krefta, ta se bo z Janšo strinjal. Edino Peter Bekeš ne kako ne spada mednje.

DARWINOV ZAKON VOLILNE ZAKONODAJE

Parlamentarna razprava in odločanje o predlogih treh volilnih zakonov – zakonu o volitvah v državni zbor, o volitvah v državni svet in o volitvah predsednika republike – zlasti pa o zakonu o volitvah v državni zbor, je minuli teden znova potrdila, da želijo stranke opozicije (SKD, SLS, NDS, Liberalna stranka) »vzeti mero« volilnemu sistemu po svoji podobi, ne glede na že dosežen kompromis parlamentarnih strank ob sprejemanju osnutkov omenjenih zakonov. Dogovor strank o proporcionalnem sistemu z večinskimi korektivi poskuša opozicija vedno znova približevati večinskemu sistemu, ki bi vseboval proporcionalne popravke sistema. Prav zato pozicija ni in ne bo sposobna prodreti s korektivi volilnega sistema, ki bi sistem odprli tudi za manjše stranke in ki ne bi določali časa za oblikovanje slovenskega političnega prostora.

Zakon o volitvah v državni zbor so tokrat dokaj kritično ocenjevali v svojih razpravah tako poslanci pozicijskih kot opozicijskih strank. Neodvisni poslanec Andrej Magajna je zakon ocenil za nedemokratskega, antiparlamentarnega, elitističnega, netolerantnega do manjših strank, pri čemer ga je krščanski demokrat Nace Poljanar odločno zavrnil, rekoč, da se strankarska demokracija pač ravna po naravnih zakonih, po katerih močnejši preživijo, šibkejši pa ne in da gre enostavno za novo prerazdelitev politične moči na Slovenskem. Da bo zakon zaradi kompromisov zapleten, kontradiktoren, podrejen velikim političnim strankam, saj je njegova največja hiba prav v volilnih okrajih, je menil liberalni demokrat Mile Setine, vendar je pri tem poudaril, da ga bo njegova stranka tako kot vrsta drugih pozicijskih strank podprla, ker bi sicer lahko zašli v težko rešljivo ustavno krizo. Emil Milan Pintar, poslanec SDSS, pa je poudaril, da zakon ni primerljiv z evropskimi sistemi, ker ne omogoča stabilizacije političnega sistema. Socialistična poslanka Darja Lavtižar-Bebler pa je izrazila bojazan, da bo zakon spolariziral slovenski politični prostor. Janko Halb, poslanec SLS, pa je bil prepričan, da daje zakon prednost urbanim okoljem in se je zato zavzel za domicilni princip pri kandidiranju, medtem ko je Anton Tomažič, poslanec NDS, tako kot vedno doslej, vztrajal pri trditvi, da je zakon prevara, saj volilci ne bodo volili kandidatov, ampak predvsem stranke.

Člani ustavne komisije so pred zasедanjem skupščinskih zborov storili vse, da bi o predlaganih dopolnilih k zakonu dosegli dvotretjinsko soglasje. Ustavna komisija je tako dosegla soglasje o vsebinskem posegu v določbe, ki urejajo drugo delitev mandatov na republiški ravni. Podprla je predlog poslancev SDP, po katerem bi za drugo delitev mandatov upoštevali le ostanke glasov, ki jih strankarska lista ni izkoristila z neposrednimi izvolitvami poslancev v volilnih enotah in dopolnilo poslancev LDS, da bi za drugo delitev mandatov stranka vložila državljansko (nacionalno) listo za polovico mandatov, ki jih je sicer dobila v drugem krogu. Komisija je podprla tudi predlog SDP, da bi se stranka na volitvah lahko pojavila s svojim znakom oziroma simbolom poleg svojega imena. Sprejela pa je tudi predlog, da naj bi stranka za podporo kandidatni listi zbrala le tri in ne predlaganih osem podpisov poslancev.

Komisija je zavrnila tudi vrsto predlogov, zlasti socialistične stranke in SDP, katerih sprejete bi omogočilo tudi manjšim strankam, da se enakopravneje spustijo v volilno tekmo, zlasti predlog glede načina kandidiranja v okviru volilnih enot. Med pomembnejšimi predlogi, ki jih je zavrnila, pa je tudi možnost, da bi Slovenci po svetu, ki nimajo urejenega državljanstva, volili na način, kot bi to urejal zakon za tiste, ki to imajo. Predlogov, kako naj bi volili slovenski državljani po svetu, je bilo sicer več, še več pa je bilo

zadržkov vsebinske narave glede na to, da nekatere države takšno možnost volitev prepovedujejo v svoji zakonodaji, ker v posameznih primerih volilcev ni možno identificirati. Tisti, ki imajo dvojno državljanstvo, pa tako ali tako volijo v kraju, kjer trenutno prebivajo. Med predlogi, ki jih je zavrnila ustavna komisija, se je znašel tudi predlog Demosa, da bi moral vsak kandidat pri volilni komisiji deponirati izjavo, ali je do volitev pred dvema letoma sodeloval s službo državne varnosti kot njen agent in ali je občasno uporabljal građiva SDV.

Novi Demos pa je tokrat v zadnjem hipu, na podlagi svoje strateške ocene dogajanj v slovenskem prostoru, zaigral na karto zagotovitve ustavne pravice vsem slovenskim državljanom v tujini (gre za izseljence, zdomce, pripadnike manjših ipd.), ki jih je okoli sto tisoč in ki naj bi volili v kraju, kjer živijo. Pri tej zahtevi se mu je kot jeziček na tehtnici pridružila tudi večina poslancev Stranke zelenih in Socialdemokratske stranke, ki je v odnosu med pozicijo in opozicijo vzpostavila potrebno večino za zavrnitev celotne volilne zakonodaje. Skupščinski zbori so tako, drug za drugim, zavrnili zakon o volitvah v državni zbor in tako volitve preložili za nedoloten čas, s tem pa tudi celotno sprejemanje zakona praktično vrnilo na začetek. S tem so se še enkrat zamenjali že tako trhlji temelji sedanje vladne koalicije in potrdile domneve o nezanesljivosti teh dveh strank pri sprejemanju ključnih vladnih in parlamentarnih odločitev. Velika Demosova koalicija je tako pokazala na neko novo nastalo latentno zavezništvo in nedoločeno solidarnost, za katero bi lahko rekli, da ni bila zgolj slučajna, ampak porojena predvsem iz položaja obeh strank v levosredinskem prostoru, ki se ne moreta vključiti v »primerno« (vsaj za večino članov) koalicijo s preostalimi strankami vladne koalicije. Namen Demosa je bil vsekakor sproducirati politično vsebino volilne zakonodaje, ki pa je v nasprotju s predlagano obliko.

Tako se je znova pokazalo, da latentne velike koalicije z večinskimi odločitvami ne morejo več produktivno delovati, ampak da je v sedanjem razmerju parlamentarnih sil to možno samo z na pogajanjih doseženimi kompromisi, ki pa so ves čas izpostavljeni nevarnosti blokade odločanja. Lahko bi tudi dejali, da je sam parlament pokazal, kako delujejo proporcionalne komponente v volilnem sistemu. Prav zato vidi sedanja opozicija utrditve svoje bodoče pozicije v razširitvi večinskega načela in omejitvi proporcionalnega.

Lahko bi celo dejali, da SKD ni šlo toliko za blokado volilne zakonodaje in odlaganje volitev, ampak bolj za to, da z zavrnitvijo zakona ponovno dokaže moč Demosa, tako novega kot obnovljenega starega. SKD zato tudi ni hotela prevzeti krivde za padec zakonodaje in je vztrajala, da gre za zagotovitev spoštovanja ustave. S padcem zakonodaje pa je omogočila, da bo pozicija veliko sprejemljivejša za nadaljnje kompromise o zakonskih rešitvah, pa tudi za odstopanja od že dogovorjene proporcionalnosti. Sam Lojze Peterle je na petkovem srečanju z dr. Francetom Bučarjem izjavil, da pri amandmaju o pravicah slovenskih državljanov po svetu, da volijo, ne nameravajo odstopiti, o vseh drugih pa so se pripravljali pogovarjati in s tem odpreti možnost, da bi bila volilna zakonodaja po hitrem postopku sprejeta v začetku septembra, volitve pa izpeljane v ustavno predvidenem roku do konca decembra.

Zakon o volitvah v državni svet je bil sprejet z veliko manj dopolnila le v zboru združenega dela, medtem ko so zbori dokaj neobremenjeno razpravljali o zakonu o volitvah predsednika republike in sprejeli različna dopolnila, tako, da bo tudi ta zakon potrebno še dodatno medzborovsko usklajevati.

Branka Preželj

SINDIKALNA VOJNA ALI ZDRAVA KONKURENCA?

Ko so pred dnevi v eni od hčera mariborske Livarne – družbi Armature pripravljali ustanovni zbor Neodvisnosti – Konfederacije novih sindikatov Slovenije, so se v Mariboru v javnosti pojavile govorice, češ da delavci v Livarni izgubljajo zaupanje v Svobodne sindikate in da iz njih množično izstopajo. Ali obstaja kakšna povezava med tema dvema dogodkoma ali pa gre samo za ponesrečen splet okoliščin?

Predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije v mariborski Livarni Branko Medik trdi, da so zaupniki oziroma aktivisti Neodvisnosti – Konfederacije novih sindikatov Slovenije v pripravi na svoj ustanovni zbor v Livarni uporabljali nekatere metode agitacije za svoj sindikat. Najbolj nekorektno je po mnenju Branka Medika agitiral »delavec, ki je tudi član Narodne stranke in ki dela v več izmenah«. Ta delavec naj bi na oglasne deske v Livarni »izobešal lažne izstopne izjave iz Svobodnih sindikatov, delil majice z znakom Neodvisnosti ter širil različne neresnične in neuresničljive obljube«.

Branko Medik pravi, da so se s tem delavcem oziroma zaupnikom Neodvisnosti – javno ga ni želel imenovati – pogovarjali in ga opozorili, da »nepravilno pridobiva članstvo«, kar je najprej upošteval, kas-

neje pa je nekorektno agitacijo nadaljeval. Branko Medik je prepričan, da je omenjeni zaupnik Neodvisnosti takšna navodila dobil bodisi od svojih nadrejenih sindikalnih funkcionarjev »od zunaj«, ne izključuje pa niti tega, da so tega delavca k takšnemu ravnanju spodbujali posamezniki iz stranke, ki ji pripada.

Branko Medik pa tudi sicer precej pikro ocenjuje ustanovni zbor podružnice Neodvisnosti v Livarni. Tako pravi, da je bil predsednik Neodvisnosti – Konfederacije novih sindikatov Slovenije France Tomšič v spremstvu še treh »zunanjih članov« na obisku v Livarni, vendar se s člani svojega sindikata in delavci sploh ni sestal, pač pa je v spremstvu dveh zaupnikov iz Livarne obiskal samo direktorja oziroma predsednika poslovnega sistema Antona Vončina in se z njim pogovarjal eno uro. Verjetno so se,

Branko Medik

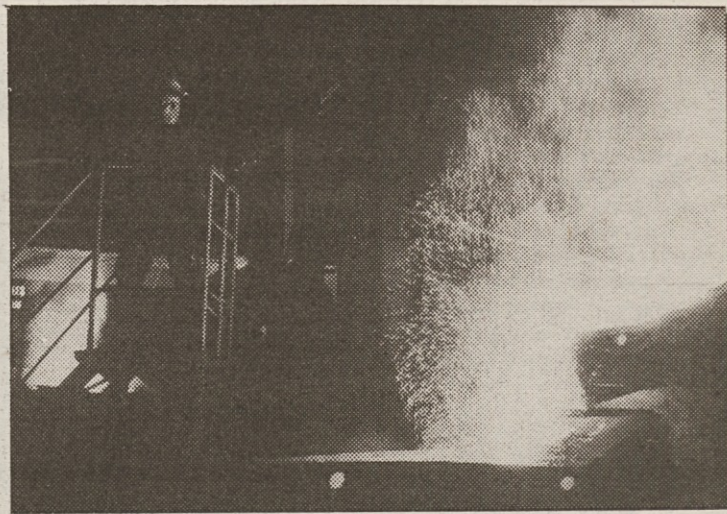
sklepa Medik, pogovarjali o načinu izvedbe ustanovnega zbora Neodvisnosti tako, da ne bi motili delovnega procesa v Livarni.

Branko Medik se je ustanovnega zbora podružnice Neodvisnosti v Livarni – Armature udeležil. Na njem je bilo osem delavcev, v poročilih Radia Maribor pa so kasneje prebrali informacijo, po kateri naj bi na ustanovnem zboru za sindikat Neodvisnost pridobili približno 300 novih članov. »Po naši uradni evidenci je bilo v KNSS v Livarni

vklučenih do 10. julija letos 52 članov, večina v družbi Orodjarna,« pravi Medik in dodaja, da v času priprav na ustanovitev podružnice Neodvisnosti v Livarni v mesecu juliju ni izstopil iz Svobodnih sindikatov niti en član.

Branko Medik se ne strinja niti z oceno gospodarskih in socialnih razmer v Mariboru, ki jo je po svojem obisku v Livarni, Metalni in Swatyju dal za mariborski Večer France Tomšič. Ta je dejal, da po oceni vodstva Neodvisnosti mariborsko gospodarstvo ni v najhujšem položaju v Sloveniji, ker je tudi drugod po državi precej podobno. Medik ocenjuje, da je socialni položaj v Mariboru, ki je največji industrijski center, najtežji in da je že naravnost »obupno«, Neodvisnost pa po njegovem mnenju težak položaj izkorišča in seje lažne obljube. »Vendar pa,« pravi Medik, »bom dal takoj, kapo dol!« pred sindikatom Neodvisnost – KNSS, če bodo svoje obljube uresničili, čeprav se mi zdi to skoraj neverjetno. Zaenkrat še niso veliko pokazali, samo Svobodnim sindikatom so posamezniki poskušali krniti ugled. Če pa bodo v boju za delavske pravice in interese boljši od nas, pa si bodo zaslužili vse – tudi naše – priznanje.«

Predsednik podružnice Neodvisnosti – Konfederacije novih sindikatov Slovenije v družbi Orodjarna in v vsej Livarni Vlado Meglič ima, razumljivo, o delu svojega sindikata drugačno mnenje. Meni, da se pošteno borijo za uresničitev kolektivne pogodbe s »klasičnimi sindikalnimi sredstvi«, vendar pa s Svobodnimi sindikati težko najdejo skupni jezik. Meglič ocenjuje, da Svobodni sindikati v Livarni ovirajo delo KNSS, kar je »problematično«, saj bi morali po njegovem mnenju sindikati v boju za delavske pravice sodelovati, hkrati pa biti konkurenčni in drug dru-

gega kontrolirati. »Baje dobivajo navodila za to, da nas ovirajo, od svojih, ta višjih...« dodaja Meglič. Sicer pa ocenjuje, da je ustanovni zbor KNSS v družbi Armature uspel. Kako je potekala agitacija za zbor in kako se je odvijal ustanovni zbor, ne more povedati, ker ga tiste dni ni bilo v službi. Je pa obveščen, da ima podružnica Neodvisnosti v Armaturah že okoli 40 članov.

Predsednik Neodvisnosti – KNSS v Armaturah je Edvard Dokl, »delavec, ki dela v več izmenah in ki je tudi član Narodno demokratske stranke«. Dokl ne zanika, da je član Narodno demokratske stranke, vendar pa odločno poudarja, da strankarstva ne meša v delo sindikata. O tem se je posvetoval tudi z nekim pravnikom, tako da mu je, kakor sam pravi, popolnoma jasno, kje je ločnica med delom v stranki in sindikatu. Ocenjuje, da je ustanovni zbor KNSS v Armaturah uspel, saj so si zadali več konkretnih nalog. Tako bodo konkurenčni sindikat Svobodnim sindikatom, borili se bodo za boljši standard zaposlenih, prizadevali pa si bodo tudi za boljše sodelovanje z vodstvom podjetja. »Doslje delavci niso imeli dovolj informacij,« pravi Dokl in dodaja, da se tudi »nič ne naredi«, da bi se v Livarni upoštevala kolektivna pogodba. Po njegovih besedah so plače v nekaterih obratih tudi do 40 odstotkov nižje, kot jih določa kolektivna pogodba, so pa tudi oddelki, kjer imajo boljše plače. Plača kvalificiranega delavca je trenutno okrog 20 tisočakov.

Edvard Dokl zavrača trditve, da je nekorektno agitiral za svoj sindikat. Pravi, da so v Neodvisnosti pripravljeni sodelovati s Svobodnimi sindikati, vendar sodelovanja ne more vedno ponujati samo ena stran... Sicer pa meni, da morajo biti sindikati konkurenčni in drug drugega kontrolirati, da se ne bi »zlizali« z vodstvenimi strukturami oziroma z »delodajalci... Edvard Dokl ima drugačen podatek o številu članov KNSS v Armaturah kot Meglič. Pravi, da jih je v članstvu KNSS že okoli 50. Ne ve, ali so izstopili iz Svobodnih sindikatov, po njegovem mnenju pa bi ne bilo korektno, če bi bili člani dveh sindikatov hkrati...

Medsebojni odnosi dveh sindikatov v Livarni so že takšni, da presegajo tisto, čemur pravimo »konkurenca med sindikati«. Sedaj lahko samo še ugibamo, ali se bo v Livarni razvila sindikalna vojna in kdo jo bo, če jo bo, sprovciral, ali pa se bo med sindikatoma razvila zdrava konkurenčnost v interesu delavcev. Sindikalna vojna zagotovo ni v interesu Livarninih delavcev, lahko služi samo kakšnim »višjim« interesom v medstrankarskih »špetirih« v predvolilnem boju.

Na srečo »javnost« in delavci v Livarni precej budno spremljajo, kaj počnejo sindikati in njihovi zaupniki, kako kdo agitira za svoj sindikat, in nenazadnje tudi, kdo govori resnico in kdo ne... Čas je že in prav kmalu še bo pokazal, koliko je kdo pripravljen pa tudi sposoben storiti za delavske pravice. *Tomaž Kšela*

Z odrekanjem ustvarjeno premoženje mora ostati delavcem

PISMO DELAVCEV IZLETNIKA REPUBLIŠKIM ORGANOM

Sporočamo vam, da smo v Izletniku Celje že večkrat obravnavali teme o lastninjenju družbenega premoženja. Za pričujoče pismo smo se odločili zato, ker bi na vse odgovorne naslove radi sporočili, da se ne strinjamo z dosedanjimi predlogi o lastninjenju družbenega premoženja in da smo se tudi že naveličali »barantanja« s to temo.

V Izletniku Celje združuje delo nekaj nad 800 delavcev, pretežno so to vozniki avtobusov, sprevedniki, mehaniki in drugi. Izletnik Celje smatramo za »naše« podjetje, ker smo ga razvijali in gradili res le mi in prav nihče drug. Zato

stopi t.i. državi oz. skladom. Ta del je lahko največ 20%, 80% kapitala (bivši poslovni sklad) pa pripada samo in izključno tistim, ki smo ga ustvarjali s svojim delom in odrekanji.

Nadalje sporočamo, da delež posameznika v tem premoženju ne more biti enak za vse, temveč MORA BITI odvisen od delovnih let v podjetju in od prispevka delavca, t.j. zasluženega osebnega dohodka.

Tistim, ki se sprašujejo, kaj pa naj delijo delavci v negospodarstvu, pa tole:

Mi mislimo, da delavci v negospodarstvu prejamejo svoje osebne dohodke od države – proračuna oziroma davkov iz gospodarstva.

Za delavce v družbenih dejavnostih in državnih organih mora biti pravzaprav najbolj pomembno to, da bo gospodarska dejavnost dobro delala. To pa bo le pod pogojem, če bodo delavci v njej imeli pravi motiv za delo. Le-tega pa bodo imeli le v primeru, če bodo vedeli, da delajo predvsem za sebe in šele nato za druge, ne pa obratno.

Namen našega pisma smo povedali. Sestavili smo ga zato, da bi vam sporočili, kako nam ni vseeno, kaj se bo zgodilo z našim premoženjem, in to, da te svojih žuljev nikakor nismo pripravljeni deliti s tistimi, ki niso ničesar prispevali.

Želimo, da strokovnjaki pripravijo o lastninskem zakonu nov predlog za Skupščino, ki bo enostaven, vsebinsko pravilen oziroma pošten in hitro izvedljiv.

Naš predlog povzemamo, kot sledi:

80% lastnega kapitala podjetja naj pripada zaposlenim in upokojenim delavcem po kriterijih:

- delovne dobe in
- višine osebnega dohodka. Delnice kupijo delavci z 10% udeležbo, ki ostane kot dodaten kapital v podjetju.

Do največ 20% vrednosti

kapitala delavci odstopimo pokojninskemu in razvojnemu skladu države Slovenije.

*Mihael Mlakar, predsednik delavskega sveta podjetja
Boris Kočev, predsednik upravnega odbora*

*Branko Vrečko, predsednik Svobodnih sindikatov
Izletnik Celje*

*Ana Jovanovič, dipl. oec.
direktorica podjetja*

KONČNO UGODNI STANOVANJSKI KREDITI

Milijarda tolarjev za nova stanovanja

Stanovanjski sklad Republike Slovenije je na nedavni seji upravnega odbora sprejel sklep o novem razpisu stanovanjskih posojil. Razpoložljiva sredstva v višini milijarde tolarjev so namenjena graditvi ali nakupu novih stanovanj, pa tudi razširitvi, prenovi ali sanaciji in večjim vzdrževalnim delom na že obstoječih. Vloge za pridobitev posojil bo sklad sprejemal do 30. oktobra letos.

Posojilni pogoji so bistveno ugodnejši od bančnih, saj je realna obrestna mera samo 3 odstotke, najdaljša odplačilna doba pa 15 let.

Kot poudarja v.d. direktorice sklada Mira Becele, se s tem razpisom pričanja uresničevati poslanstvo sklada kot institucije, ki naj skrbi za strateško reševanje stanovanjskih problemov pri nas. Sedanji razpis je namenjen vsem slovenskim državljanom, ki svoje stanovanjsko vprašanje rešujejo prvič ali pa dosedanje

stanovanje prenavljajo, sanirajo ali nadomeščajo z novim. Celoten razpis z vsemi podrobnostmi je bil ta teden objavljen v dnevnem časopisju; višina posojila je omejena na 40% vred-

nosti primerne stanovanja.

Kredit seveda niso namenjeni za nakupe družbenih stanovanj po stanovanjskem zakonu, upravičenci pa bodo po-

sebej stimulirani glede na višino sredstev, ki jih bodo lahko prispevali sami oziroma pridobili od občine ali delodajalca, pod enako ugodnimi pogoji, kot jih daje sklad.

Upravni odbor predvideva, da bo 700 milijonov tolarjev porabljenih za nakupe in gradnjo, 300 milijonov pa za prenovo, sanacijo in obsežnejša vzdrževanja.

Na seji je upravni odbor odobril tudi podpis pogodbe, s katero bo sklad postal soustanovitelj Gradbenega centra Slovenije; le-ta bo poleg strokovnih nalog organiziral svetovalni center za občane, ki bodo gradili ali obnavljali stanovanja. To bo edino mesto, kjer se bodo zainteresirani občani lahko seznanili z najnovejšimi tehnološkimi dosežki, tako na področju kakovosti gradbenih materialov kakor varčevanja z energijo, posebna pozornost pa bo posvečena ekologiji doma.

Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije je na odborih posameznih dejavnosti obravnaval doslej predlagano lastninsko zakonodajo in oblikoval stališča. Ker so stališča in zahteve, zlasti odborov za potniški in blagovni cestni promet, identična opredelitvam, ki so jih delavci Izletnika iz Celja naslovili na Skupščino Republike Slovenije, Gospodarsko zbornico Slovenije in Svobodne sindikate Slovenije, smo se odločili, pismo v celoti objaviti v delavskem glasilu.

sedaj, ko je delavcem odvzeta pravica do upravljanja in ko mora t.i. družbena lastnina dobiti lastnika, z začudenostjo in zaskrbljenostjo poslušamo razne predloge o tem, kdo vse naj bi postal lastnik te naše lastnine. Podjetje Izletnik smo dolga leta gradili in razvijali izključno iz lastnih sredstev, ki smo si jih dobesedno prikrajšali pri ustih, kar pomeni, vsa leta izgradnje in razvoja smo dobivali skromne plače zato, da bi obstali in obdržali naše kupece, potnike.

Pridružujemo se vsem ugotovitvam in trditvam v DE, kjer razpravljajo o lastninjenju družbenega premoženja. Strinjamo se, da se manjši del družbenega premoženja od-

VLADO (ŠE ZADNJIČ?) ZALOTILI NA NAPAČNI NOGI

Po dvodnevni pogajanjih predstavnikov železničarskih sindikatov s podpredsednikom slovenske vlade Hermanom Rigelnikom in njegovimi sodelavci so stavkajoči železničarji z ministrom za promet Marjanom Krajncem podpisali sporazum o prekinitvi stavke. To je bilo v ponedeljek ob 13. uri, nekaj ur, preden bi po »voznem redu« stavkajočih železniška stavka ohromila celoten železniški promet v Sloveniji, saj bi obstali tudi mednarodni potniški vlaki, dan kasneje pa notranji potniški promet.

Čeprav po ločenih tiskovnih konferencah, ki sta ju na to temo pripravila stavkovni odbor sindikatov Slovenskih železnic in slovenske vlade, lahko sklepamo, da so stališča pogajalcev še precej vsaksebi, pa najbrž dogovor pomeni precejšnje olajšanje za obe strani. Železničarji, ki so računali na tradicionalno delavsko solidarnost, so z objavo statističnih primerjav njihovih povprečnih (resda tudi nekaterih izstopajočih, kar je bil precej nefair udarec) plač v javnosti precej podpore izgubili. Z ohromitvijo prevozov delavcev na delo pa bi se toleranca in razumevanje za

njihove težave najbrž prevesila na drugo stran. To še posebej, če upoštevamo škodo, ki jo je stavka povzročila gospodarstvu, za katerega neredne dobave lahko pomenijo konec konkurenčnosti in poslov s tujino. Za vlado bi nadaljevanje železničarske stavke pomenilo precej več kot samo to. Preteči stavkovni val, ki ga je zaenkrat ustavila, bi terjal precej večje vloge, kot je bila tista, ki jo je morala pokriti v tej igri. Kljub temu, da oba ministra, ki sta sodelovala pri reševanju spora, prometni, Marjan Krajnc in za delo, Jožica Puhar, nista novince v svojih re-

sorjih, je očitno, da so Slovenske železnice bivši in sedanji vladi ušle iz rok ter da sedanja vlada zaenkrat ne more ponuditi konsistentnega sistema za tega in druge slovenske monopoliste in so jo – v našem primeru železničarji – zalotili na napačni nogi.

Očitno je, da je prejšnja, Peterletova vlada kolektivne pogodbe podpisovala na hitro in s figo v žepu. To velja tudi za – s stališča delavk in delavcev v tekstilni industriji, lesarstvu, kovinski industriji, ali pa če hočete v šolstvu – železniško kolektivno pogodbo, ki je kar primerno razkošna, vsem morebitnim upravičnim dodatkom na zahtevnost dela navkljub.

Povod za železničarsko stavko je bilo po besedah njihovih vodij zamuda pri izplačilu junijskih plač. Zgodilo se je namreč, da je splošni

gmotni položaj posegel tudi v priposestvovane pravice železničarjev, ki si jih doslej nihče ni drznil ogroziti. S sindikalnega stališča zadosten razlog za stavko, s stališča

NEPOLOŽENI ASFALT BO VLADO VELIKO STAL

Trem za dela na nizkih gradnjah zelo usposobljenim slovenskim podjetjem (SCT, Gradis in SGP Primorje) in njihovim delavcem se, kot kaže, obetajo črni časi. Z ustavitvijo del na odsekih avtocest Hrušica – Vrba in Malence – Šmarje – Sap (rok izgradnje je bil februar 1992, investitor je Republiška uprava za ceste RS, ki je izvajalce obvestila o ustavitvi del) bo ostalo brez dela okoli 2.000 delavcev. Posledica ustavitve del bodo tudi zagonski stroški ponovnega začetka gradnje (ki naj bi državo stali najmanj 10 milijonov nemških mark) in stroški in škoda neposrednih in posrednih izvajalcev. Največja škoda pa bo nastala zaradi velikih neizkoriščenih sredstev, ki so bila do sedaj vložena v izgradnjo omenjenih odsekov. O tej problematiki in težavah v gradbenih dejavnostih nasploh (poprčne plače delavcev se gibljejo med 18 in 20 tisoč tolarjev) so na torkovi novinarski konferenci govorili predstavniki Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije in omenjenih gradbenih podjetij.

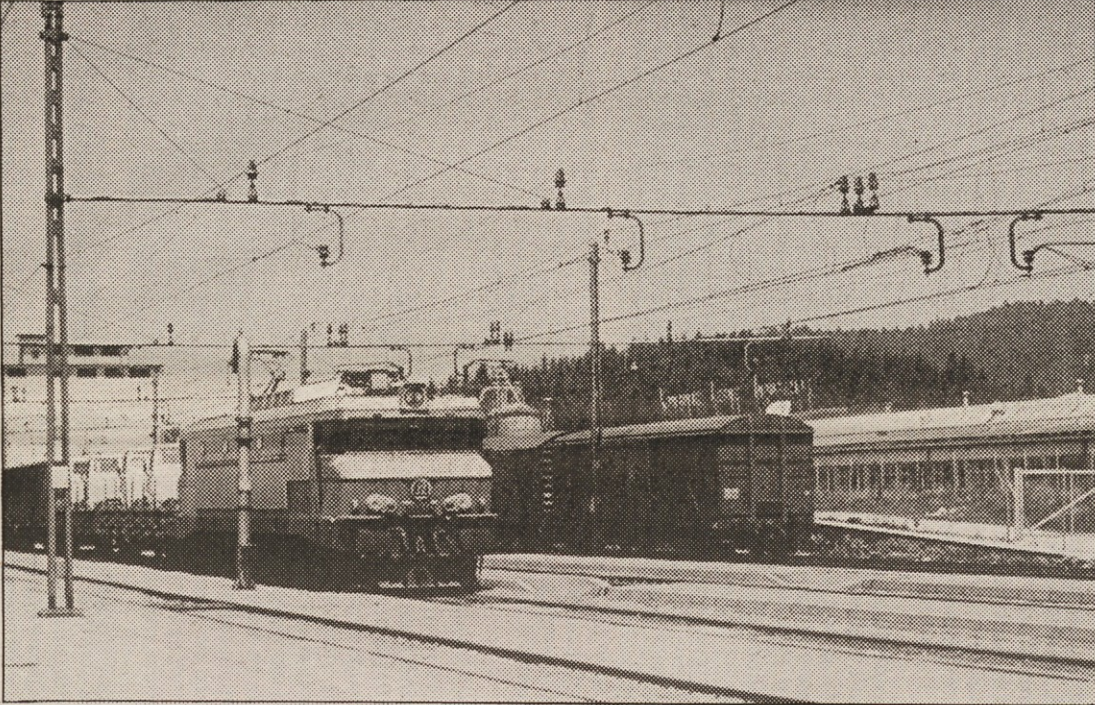
Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v letih 1990

slovenske družbe, njenega gospodarstva in živetarjenja dobršnega dela slovenskih delavcev, pa hudo marginalen!

Globljih vzrokov, sistemsko neurejenih odnosov, pripomb, ki jih menda železničarji naslavljajo na svoj poslovodni odbor in na ministrstvo, pa seveda stavka niti približno ni razrešila. Prej je povzročila, da so o problemih železnice zadnjič razpravljali tako neorganizirano, panično, nenacionalno in ad hoc ter bodo železničarji imeli v prihodnje veliko bolj pripravljenega, tr-

dega in neizprosne partnerja. Delež od tega, da bi nasprotovali rednemu prejetanju osebnih dohodkov zaposlenih na železnici, tudi zahtevnosti dela petih ali šestih tisočev zaposlenih v operativni ne podcenjujemo, toda za povečanje hitrosti na naših železnicah in večji osni pritisk je potrebno precej več, kot pa dramatično in trmasto, tvegano in brezkompromisno igranje s pregretnimi živci tistih, ki še nismo na dopustih.

Igor Žitnik

Na podlagi določil 81., 82., 84. in 91. člena Stanovanjskega zakona (Ur. l. RS 18/91 in 19/91) in 17. člena Pravilnika o porabi sredstev Stanovanjskega sklada Republike Slovenije (Ur. l. RS št. 19/92) Upravni odbor Stanovanjskega sklada Republike Slovenije po sklepu z dne 14. julija 1992 objavlja

RAZPIS POSOJIL STANOVANJSKEGA SKLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

I. SPLOŠNA DOLOČILA

Na razpisu posojil Stanovanjskega sklada Republike Slovenije lahko sodelujejo državljani Republike Slovenije, ki

- prvič razrešujejo svoje stanovanjsko vprašanje z nakupom ali gradnjo primerne stanovanjske hiše (v nadaljevanju stanovanje) na območju Republike Slovenije;
- jim je zaradi spremenjenih družinskih, zdravstvenih ali socialnih razmer dosedanje stanovanje na območju Republike Slovenije postalo neprimerno, pa ga bodo zato
- nadomestili z novim,
- razširili z dodatnim nakupom oziroma gradnjo ali
- zaradi spremenjenih zdravstvenih razmer funkcionalno prilagodili.

3. svoje stanovanjske razmere izboljšujejo ali razrešujejo z vlaganjem sredstev v

- prenavo,
- sanacijo ali
- obsežnejše vzdrževanje lastnega stanovanja.

Za prenavo se šteje preureditve oziroma prezidave znotraj obstoječega tlorisa, ki omogočajo funkcionalnejšo izrabo prostora v prid stanovanjske površine ali primernosti stanovanja.

Za sanacijo se šteje modernizacija instalacij in sanitarne opreme. Za obsežnejše vzdrževanje se šteje odstranitev arhitektonskih ovir in odprava pomanjklivosti stanovanja zaradi zastarelosti ali dotrajanosti posameznih elementov.

4. Na razpisu ne morejo sodelovati tisti, ki si rešujejo stanovanjsko vprašanje z nakupom stanovanja po določilih stanovanjskega zakona.

5. Ocena razpoložljivih sredstev je 1 milijarda SIT, od tega predvidoma 700 milijonov SIT za nakup in gradnjo ter 300 milijonov SIT za prenavo, sanacijo in obsežnejša vzdrževalna dela.

II. RAZPISNI POGOJI

Vsi upravičenci za dodelitev posojil morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- so državljani Republike Slovenije in imajo stalno prebivališče na območju Republike Slovenije;
- svoje stanovanjsko vprašanje rešujejo na območju Republike Slovenije;
- imajo v letu 1992 sklenjeno kupoprodajno pogodbo za nakup stanovanja ali leta 1990 in kasneje izdano gradbeno dovoljenje za gradnjo na komunalno opremljenem zemljišču ali veljavno potrdilo o priglavitvi del;
- bodo v primeru, da imajo neprimerno stanovanje in kupujejo drugo primerno stanovanje, zaposlili le za razliko v površini med dosedanjim in novim stanovanjem; če pa bodo neprimerno stanovanje odtujili, bodo kupnino v celoti namenili za nakup drugega stanovanja;
- so kreditno sposobni;
- stanovanjsko vprašanje ne razrešujejo z nakupom stanovanja po stanovanjskem zakonu;
- niso sami ali njihovi ožji družinski člani, za katere se rešuje stanovanjsko vprašanje, imetniki stanovanjske pravice oziroma najemniki primerne stanovanja, ki jim zakon omogoča nakup po stanovanjskem zakonu;

8. niso sami ali njihovi ožji družinski člani, za katere se rešuje stanovanjsko vprašanje, lastniki primerne stanovanja na območju Republike Slovenije, oziroma ne uživajo stanovanja, katerega solastniki so, oziroma niso lastniki ali solastniki stanovanja, v katerem brez lastne krivde ne morejo živeti, ker je to zasedeno, pa ne gre za stanovanje po drugem odstavku 113. člena v povezavi s 125. členom ali po 155. členu stanovanjskega zakona;

III. VIŠINA POSOJILA IN POSOJILNI POGOJI

1. Višina posojila, ki ga lahko dobi upravičenec, je lahko največ 40% vrednosti primerne stanovanja, upoštevajoč tudi eventualno dosedanje posojilo Stanovanjskega sklada Republike Slovenije; če bo obseg razpisanih sredstev glede na število posilcev omogočal, je lahko odobreno posojilo iz sredstev tega razpisa višje kot 40% vrednosti primerne stanovanja, zlasti pri prednostnih kategorijah.

1.1. Za izračun posojila bo za vrednost stanovanja upoštevana cena

- 1200 DEM/m² za nakupe in novogradnje,
- 900 DEM/m² za prenavo,
- 400 DEM/m² za sanacijo in obsežnejše vzdrževanje

v tolski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan odobritve.

1.2. Kot primerno stanovanje se upošteva naslednja stanovanjska površina v m²:

število ožjih družinskih članov v gospodinjstvi skupnosti	primerna stanovanjska površina m ²
1	44
2	52 – 63
3	63 – 76
4	69 – 85
5	85 – 102
6	98 – 110
7	111 – 125
8	133
nad 8	133 + 8

2. Obrestna mera za odobrena posojila po tem razpisu R + 3%. Posojilo se vrača v mesečnih anuitetah. Odplačilna doba je največ 15 let in je odvisna od višine odobrenega posojila in kreditne sposobnosti prosilca. Odobreno posojilo se obvezno zavaruje.

IV. KRITERIJI ZA OBLIKOVANJE PREDNOSTNEGA VRSTNEGA REDA ZA DODELITEV POSOJIL

Višina odobrenega posojila posameznemu prosilcu je ob upoštevanju višine razpisanih sredstev odvisna od:

- primernosti stanovanjske površine,
- premoženjskega stanja prosilca oziroma njegove družine,
- socialnega, demografskega in zdravstvenega položaja prosilca oziroma njegove družine,
- stopnje in načina razreševanja stanovanjskega problema,
- višine lastnih sredstev ali sredstev ugodnih posojil, ki jih je pridobil od občine in/ali delodajalca.

Ob upoštevanju gornjih kriterijev imajo naslednje kategorije prosilcev prednost oziroma jim bo dodeljeno večje posojilo:

- mlade družine,
- družine z večjim številom otrok,
- družine z manjšim številom zaposlenih,

- mladi,
- invalidi in družine z invalidnim članom oziroma z otrokom, motenim v telesnem in duševnem razvoju ali trajno nesposobnim za delo
- prosilci z daljšo delovno dobo, ki si prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje,
- razširjene družine,
- nepopolne družine z mladoletnim otrokom,
- uporabniki hišniških stanovanj, ki se morajo zaradi razlogov iz prvega odstavka 157. člena stanovanjskega zakona izseliti.

Za mlado družino se šteje družina z vsaj enim otrokom, v kateri nobeden od staršev ni star več kot 35 let in še noben otrok ni šoloobvezen.

Za družine z večjim številom otrok se šteje družina, v kateri so najmanj trije otroci.

Za družine z manjšim številom zaposlenih se šteje družina, v kateri prosilec ali za delo sposoben član ni po svoji volji oziroma krivdi nezaposlen oziroma začasno nezaposlen.

Za mlade prosilce se štejejo samske osebe, mlajše od 30 let.

Pri invalidnosti prosilca ali člana njegove družine se upošteva invalidnost s 100% telesno okvaro, ugotovljena s sklepom ali odločbo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Za invalidnost se šteje tudi motnja v duševnem in telesnem razvoju ali trajna nesposobnost za delo, potrjena od Centra za socialno varstvo.

Za daljšo delovno dobo se šteje najmanj tretjina delovne dobe.

Razširjena družina je družina, v kateri živijo tri generacije ožjih družinskih članov prosilca, kot jih opredeljuje 6. člen stanovanjskega zakona.

V. NATEČAJNI POSTOPEK

Državlani, ki želijo pridobiti posojilo po razpisnih pogojih morajo oddati svoje vloge najkasneje do 30. 10. 1992.

Vloge oddajo prosilci na posebnem obrazcu Stanovanjskega sklada Republike Slovenije, ki ga bodo lahko kupili od 15. 9. 1992 na pooblaščenih enotah PTT v Sloveniji.

Poleg v logi zahtevanih podatkov in dokazil, ki jih pooblaščen organizacije potrjujejo na vlogi sami, morajo prosilci k vlogi priložiti še:

1. letu 1992 sklenjeno kupoprodajno pogodbo za nakup stanovanjske enote ali leta 1990 in kasneje izdano gradbeno dovoljenje za gradnjo na komunalno opremljenem zemljišču oziroma soglasje k priglavitvi del,
2. predračun izvajalca za gradnjo, prenavo, sanacijo oziroma obsežnejše vzdrževanje stanovanj,
3. dokazilo o statusu stanovanja, v katerem stalno prebivajo (kupoprodajna pogodba, darilna pogodba, sklep o dedovanju, zemljiškoknjižni izpisek itd. oziroma najemna ali podnajemna pogodba),
4. potrdilo pristojnega občinskega upravnega organa o prijavi pričetka gradbenih del za gradnjo stanovanjske enote,
5. sklep ali odločbo SPIZ o 100% tesni okvari prosilca oziroma družinskega člana,
6. mnenje Centra za socialno delo za otroka, motenega v duševnem in telesnem razvoju ali trajno nesposobnega za delo,
7. mnenje Centra za socialno delo za status samohranilca prosilca ali drugo dokazilo o nepopolnosti družine,
8. potrdilo o šolanju vzdrževanih polnoletnih otrok,
9. potrdilo občine oziroma delodajalca o višini odobrenega ugodnega posojila za stanovanje, za katerega kreditiranje prosi po tem razpisu oziroma dokazilo o porabi lastnih sredstev za kreditirano stanovanje.

Vloge morajo prosilci oddati osebno na Stanovanjskem skladu Republike Slovenije, Ljubljana, Dunajska c. 22 od 1. oktobra do 30. oktobra 1992 na način, ki bo določen v vlogi.

Sklepe o odobritvi posojil bo sprejel odbor za porabo sredstev v varanta v 21 dneh po zaključku roka za vložitev vlog za odobritev posojila.

Vsak prosilec bo pismeno obveščen o rešitvi svoje vloge v 40 dneh po zaključku roka za vložitev vlog za odobritev posojila.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 27

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061 326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. **Poslovni čas za stranke vsak delavnik od 9. ure do 15.30.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- 1. Sobe v Kranjski Gori** – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.
- 2. Opremljene sobe ob Kolpi pri Starem trgu** – sobe za 2 do 5 oseb, skupna jedilnica, TWC. Najem 12 DEM na osebo na dan.

Zdravilišča

- 1. Bivalni kontejnerji v Podčetrtku** – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarški protivrednosti. Termin v avgustu.
- 2. Naravno zdravilišče »Triglav«** Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljni sobah. Cena polnega penziona 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijake do 18. leta 16 DEM.

Morje

- 1. Počitniške hišice v Bašaniji**, Savudrija: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termin v avgustu. Cena penziona 22 DEM v tolarški protivrednosti.
- 2. Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. V sezoni 35 DEM.
- 3. Počitniški dom Poreč** – tri- in štiriposteljne sobe. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Nočitev z zajtrkom 11 DEM v tolarški protivrednosti. Prosto po 22. avgustu.
- 4. Oddih v Poreču** – možnosti najema apartmarjev v **Lanterni, Picalu** po 15. avgustu. Cene od 29 do 53 DEM; triposteljni apartma 29 DEM, štiriposteljni apartma 37 DEM, petposteljni apartma 45 DEM, šestposteljni 53 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico (4-, 5-, 6-posteljno), kopalnico in verando oziroma balkon. Termin v avgustu.

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

ŽIVLJENJE TEČE...

Pridobitev in uživanje pravice do pokojnine

Kdaj pripade uživalcu pravica do pokojnine, je odvisno od tega, ali je bil v času uveljavitve pravice zavarovan ali ne. Če je bil zavarovan, mu pokojnina pripada od prvega naslednjega dne po prenehanju delovnega razmerja oziroma opravljanja samostojne dejavnosti – prenehanje zavarovanja –, če pa ni bil zavarovan, mu pripada od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev za nazaj. Pod enakimi pogoji se od prvega dne naslednjega meseca po prenehanju izplačevanja starostne ali invalidske pokojnine umrlemu izplačuje družinskemu članu družinska pokojnina.

Uživalec pokojnine, ki ponovno sklene delovno razmerje ali prične prejemati plačo iz drugega naslova, ali prične opravljati drugo dejavnost, na podlagi katere je zavarovan, v času ponovnega zavarovanja nima pravice do izplačevanja pokojnine. Tistemu uživalcu, ki prične opravljati samostojno umetniško ali drugo kulturno dejavnost ali pa jo nadaljuje, enako pa to velja tudi za dejavnost izumitelja, avtorja tehničnih izboljšav in kmetijsko dejavnost, se na njegovo željo tudi v tem času izplačuje pokojnina, čas opravljanja take dejavnosti pa se mu v takem primeru ne upošteva pri eventualni ponovni odmeri pokojnine.

Če se družinska pokojnina izplačuje samo ožjim ali samo širšim družinskim članom, pa ti ne živijo skupaj, se na zahtevo upravičenec družinska pokojnina deli na enake dele. Družinska pokojnina, ki jo uživajo člani ožje in člani širše družine, pa ti živijo ločeno, se najprej razdeli na del, ki gre članom ožje oziroma širše družine, nato pa se vsak del razdeli na enake dele. Kadar družinsko pokojnino uživa več upravičencev, pa kateremu od njih ta pravica preneha, se ostalim članom odmeri nova pokojnina, ki jim pripada od dneva, od katerega komu od njih preneha pravica do pokojnine.

Člani ožje družine so zakonec, otroci in posvojenci, člani širše družine pa so vnuki in ostali otroci brez staršev, pastorki, bratje in sestre, starši in posvojitelji. Pri tem je zanimivo, da zakon določa, da se tako za vnuke kot tudi druge otroke brez staršev pri priznavanju pravic do družinske pokojnine štejejo tudi otroci, ki imajo sicer žive starše, so pa ti popolnoma nesposobni (nezmožni) za delo.

Vdovi ali vdovcu, ki izgubi pravico do družinske pokojnine zaradi sklenitve nove zakonske zveze oziroma zaradi življenjske skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih izenačena z zakonsko zvezo, lahko ta pravica ponovno oživi, če je ni pridobil iz nove zakonske zveze pod naslednjimi pogoji:

- če je po prenehanju nove zakonske zveze še ostal otrok ali več otrok iz prve zakonske zveze, ki imajo pravico do družinske pokojnine in jih preživlja,
- če so izpolnjeni pogoji, zaradi katerih ima glede na svojo starost pravico do družinske pokojnine.

(Se nadaljuje)

Polpenzijska ponudba na otoku **Sv. Nikola pri Poreču**: 22 DEM na osebo- dve-, tri- in štiriposteljni apartmaji s TWC. Cena polpenziona v hotelu **Neptun ali Zagreb v Poreču** je 33 DEM.

5. Dom v Portorožu – eno-, dve- ali triposteljne sobe, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penziona 25 DEM, otroci do 3. leta brezplačno, do 10. leta 50 odstotkov popusta. Turistična taksa 41 SIT. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.

6. Počitniški dom v Fiesi – ob obali prijetnega zaliva, tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termin od 26. junija dalje (od 5 do 10 dni). Cene: penzion odrasli 30 DEM, otroci do 10. leta 25 DEM v tolarški protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

7. Naselje v Nerezinah – otok Mali Lošinj – dvosobno stanovanje za 6 oseb, ceha 44 DEM, in garsonjera za 3 osebe, 33 DEM.

8. Penzion Piran – tri- in štiriposteljne sobe, TWC ali etažne sanitarije; cene od 20 do 30 DEM, odvisno od storitve in terminov.

9. Lesene hišice v Moščenški Dragi – za 3 osebe, polpenzion odrasli 17 DEM, otroci 13 DEM. Pokličite 062 303-251.

10. Počitniška hiša Crveni vrh pri Savudriji – tri spalnice, dnevni prostor, kuhinja, kopalnica, velika veranda, ograjen vrt. Dnevni najem 65 DEM.

13. Rovinj – taborjenje – bivanja v šotorih za dve ali štiri osebe, možnost tudi za skupine v večjih šotorih. Termin 8., 15. in 22. avgusta. Cena paketa 147 DEM v tolarški protivrednosti, prevoz organiziran iz Ljubljane. Kličite 061 133-010, gospod Iztok.

Prikolice

- 1. Prikolica v AC Izola** – opremljena za 4 osebe, baldahin, senčna lega. Desetdnevni termini v avgustu. Cena 1.500 SIT na dan. Cena septembra 1.300 SIT.

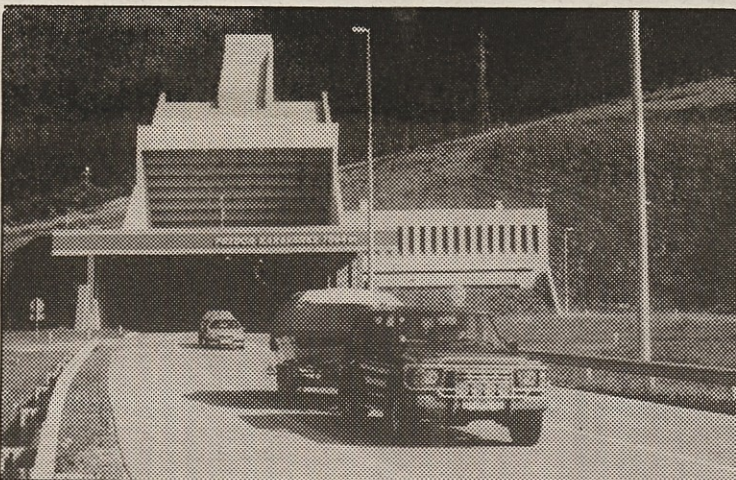
B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmogljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine v času dopusta, vabimo k sodelovanju in trženju na naši Borzi. Veliko povpraševanje je po prostih zmogljivostih v naših zdraviliščih.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takojšnje vplačilo 30% celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi za že rezervirani oddih, daljši od 30 dni, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom letovanja. Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – Borza sindikalnega turizma.**

Metod Zala, direktor borze

Pod to sliko, ki jo je naš fotoreporter posnel te dni pred karavanškim predorom, bi lahko zapisali: begunci se vračajo ali: znanilci boljših časov slovenskega turizma. Jože Novak, pomočnik komandirja postaje mejne policije Karavanke pa nam je pred zaključkom redakcije posredoval podatke, da se turisti, zlasti nemški, v resnici vračajo. »Begunci se vračajo« smo napisali zato, ker so lani tuji turisti panično odvažali svoje čolne z Jadrana. Kot je dejal Novak, je bil minuli vikend promet skozi karavanški predor kar živahen, še večjega pa pričakujejo naslednje vikende, ko bo, po starem, turistična sezona na vrhuncu.

Vprašanje je le, ali bodo ti turisti namakali noge in čolne v slovenskem ali pa istrskem morju.

B. R.
Foto: S. B.

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČ VEČ VEČER

VSUČ IN V NAGRADN

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjstvi aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,...

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO TEHNA **AVTOHIŠA** **RENAULT**

BELOKRANJSKA 12 MARIBOR *Avto življenja*

VEČ VEČ VEČER

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 7. 1992** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo Revolarizacijska stopnja za julij 1992 znaša 5,9% mesečno, preračunano na letni nivo 97%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	40%–45%R	2,36%–2,65%	31,70%–36,17%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	6,00%–6,20%	98,97%–102,91%
– vezava sredstev nad 2 mesece	R + 3%–4%	6,20%–6,30%	102,91%–104,88%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	6,30%–6,33%	104,88%–106,85%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	6,58%–6,84%	112,76%–118,67%

Posebna ugodnost za privatne osebe:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6%	6,42%	108,82%
– od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	R + 7%	6,50%	110,79%
– nad 50.001,00 SLT	R + 8%	6,58%	112,76%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam z rokom vračila 6 mesecev	R + 18%	7,39%	132,46%
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev	R + 10%	6,75%	118,70%
– polog se obrestuje s	40% R	2,36%	31,70%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20%–R + 30%	7,54%–8,27%	136,40%–156,10%
--	--------------------	-------------	-----------------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Kako sem strašno žejen!

»Dve mrzli točeni«, »Dva deci belega, ampak mrzlega«, »Mrzlo koka kolo« in podobno slišimo v poletnih dneh v vsakem lokal, kjer točijo pijačo. Vroče je, potimo se, žejni smo, pili bi, ogromno tekočine bi popili in res jo spijemo. Stara mati me je ob vročih dneh, ko sva skupaj nabirala maline, učila: »Ne pij, bolj ko boš pil, bolj boš žejen.« Poskušal sem se držati njenih navodil, pa mi navadno ni uspelo, žeja je bila prehuda in sem pil. Čaj seveda, ki smo ga nesli s seboj, ko smo nabirali v gozdu maline.

Verjetno še marsikdo danes pravi, ne pij, če si žejen, še bolj boš žejen. Vendar to navodilo velja le za tiste prijatelje vinske kapljice, ki ne morejo mimo gostilne ali bifeja, ne da bi se ustavili in popili dva deci ali pa še več. Za tiste pa, ki delajo v vročini, ali za tiste, ki se zelo potijo, ta stari nasvet ne velja. Poskušal bom razložiti, zakaj. Pri delu v vročini se začne človeško telo greti. Da se ne bi preveč segrelo, se začne človek potiti. S potenjem človek izgublja energijo in se hladi. Ko začne znoj ali pot hlapeti, se telo zopet hladi. Ker telo izloča znoj, izloča torej vodo, v krvi je manj vode, kri bi se zgostila, če človek ne bi čutil žeje. Takrat mora piti tekočino, da se kri v telesu zopet primerno razredči in je potem v telesu dovolj tekočine. Napisal sem tekočine, ne alkoholnih pijač, niti piva ne! Pri težkem fizičnem delu v vročini lahko delavec izgubi več litrov znoja, če te tekočine ne nadomesti, lahko omedli, lahko nastopijo tako imenovani toplotni krči. Zato mora delavec izgubljeno tekočino v vročini nadomestiti. Priporočam šipkov čaj, ne ledeno mrzlega, malo zakisan s C vitaminom in prav nič sladkan. Prav isto velja za bolnike, ki jih žeja, če imajo vročino. Tudi tem dajemo mnogo tekočine, seveda ne mrzle, niti ne alkoholne.

Kaj človeka najbolj odžaja? Težko je napisati recept, ki bi veljal za vse ljudi, za vse kraje, za vse navade. Ponekod pijejo čaj. Pravijo, da so Angleži, ko so bili kolonizatorji v Indiji, pili ogromno čaja. Ne vem, ali zato, ker so bili Angleži in navajeni na čaj, ali zato, ker jim je bilo vroče in jim je čaj pomagal premagovati vročino, potenje. Drugi zopet prisegajo na koka kolo, tretji na pivo. Prav gotovo je, da je v vročini, ko se potimo, pitje mrzlih, ledenih pijač, kar se da prijetno. Zdravo pa ni! V Dalmaciji vedo povedati, da imajo sedaj, odkar ima vsaka hiša hladilnik, mnogo več vnetij želodčne sluznice kot nekoč. Morda je za to kriva tudi ledena pijača.

Potenje hladi, človekovo telo, torej je zdravo. Prepotena koža pa zahteva nego, torej jo je potrebno redno umivati.

Posebej velja opozoriti starše, da otrok potrebuje pijačo. Še posebej jo potrebuje, če ima vročino, in še posebej poleti. Še največ pa je potrebuje ob prebavnih motnjah, ko sledi vročini bruhanje in driska. Vemo, da v nerazvitih deželah največ dojenčkov umira ali podhranjenih ali zaradi pomanjkanja tekočine ob nekaterih boleznih. Pomanjkanje tekočine ali, kot zdravniki radi uporabljamo tujko, dehidracija je tudi pri nas marsikaterega otroka pripeljala v bolnišnico.

Žejo premagujemo s tekočino, čajem, sadnimi sokovi, brezalkoholnimi pijačami, celo z juho.

Z mečem zakona nad vozle dogovora

Na področjih, ki zadevajo materialni in socialni položaj delavcev in njihovo pravno varnost, se v zadnjih dneh dogodki kar vrstijo. Če smo se sindikati prejšnji teden še dogovarjali z vlado o pogojih in vsebinskih izhodiščih za socialni sporazum, o možnih oziroma potrebnih spremembah obeh splošnih (in panožnih) kolektivnih pogodb, smo bili v ponedeljek seznanjeni z načrti vlade, da plače v javnem sektorju začasno uredi z zakonom. V torek pa nas je vlada prek sredstev javnega obveščanja seznanila, da pripravlja določene omejitve na področju plač tudi v gospodarstvu.

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije v celoti podpiramo cilje ekonomske politike vlade, ki so predvsem v nadaljnjem zniževanju inflacije, sanaciji gospodarstva in bank, pocenitvi države, kar vse zagotavlja ponoven gospodarski vzpon. Ta pa za nas pomeni nova delovna mesta, zmanjševanje brezposelnosti, zagotavljanje večje socialne in materialne varnosti zaposlenih. Seveda pa so poti za doseg teh ciljev lahko različne.

Ena izmed takih poti bi lahko bil socialni sporazum med vlado, zbornicami, delodajalci (in Banko Slovenije),

s katerim bi se vsi partnerji dogovorili za enakomerno porazdelitev bremen izhoda iz sedanjega gospodarskega položaja. Ta pot je najzahtevnejša, pa verjetno tudi najdaljša. Socialni sporazum bi tudi moral biti most za uveljavitev kolektivnih pogodb kot najpomembnejšega instrumenta zagotavljanja materialne, socialne in pravne varnosti in položaja zaposlenih. Seveda pa smo v Svobodnih sindikatih Slovenije odločno zavrili zasnovano socialnega pakta, v katerem naj bi se dogovorili samo o znižanju izhodiščnih plač in njihovi počasnejši rasti ter o počasnejši rasti cen nekaterih življenjsko pomembnih proizvodov in storitev.

Vlado je mogoče razumeti, da je (zaradi zelo kritičnih gospodarskih razmer in nesorazmerno visokih stroškov države) posegla po zakonu, ker lahko z njegovo močjo hitreje doseže cilje, ki jih je določila s svojo ekonomsko politiko.

Urejanje sedanje razmere v Sloveniji z močjo zakona in ne s socialnim sporazumom, pa pomeni, da vlada ne verjame in ne zaupa v socialno partnerstvo, da ne zaupa sindikatom in jih ne priznava za enakovredne sogovornike in partnerje, da ponovno diskreditira kolektivne pogodbe kot

instrument urejanja položaja in pravic delavcev.

V svobodnih sindikatih smo takemu načinu urejanja za delavce najbolj občutljivega področja plač vedno nasprotovali in ga zavračamo tudi danes. Smo pa za zakon(e), s katerim bi vlada uresničila s socialnim sporazumom sprejete obveznosti, smo pa tudi proti zakonu, s katerim vlada »utira pot« socialnemu sporazumu. Na isti seji kot predloge interventnih zakonov je vlada določila tudi osnutek socialnega sporazuma, ki je sicer po vsebini najboljši doslej, vendar njegov pomen ob predloženih zakoni zbledi. Kakor tudi zbledi pomen začeta pogajanj z Gospodarsko zbornico Slovenije o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Se mar, kljub prisegnanju na tržno gospodarstvo, spet vračamo v obdobje državnega administriranja?

Gregor Miklič

PLAČE SO (SPET) DEŽURNI KRIVEC

Plače v državni upravi, družbenih dejavnostih in družbenih podjetjih, v katerih so izjemno visoke (povprečje več kot za polovico višje od povprečja v gospodarstvu) in njihovo gibanje vpliva na rast plač v drugih podjetjih, želi vlada omejiti z začasnim zakonom. S sindikati, zbornico in drugimi podpisniki bodočega dogovora o socialnem miru pa se bo skušala dogovoriti, da bi izhodiščna plača za 1. tarifni razred v gospodarstvu dosegala le 55 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu, da bi spravila pod nadzor plače vodilnih delavcev in da bi izdelali in uvedli norme za nagrajevanje vodilnih kadrov. Hkrati bo za protitež uvedla oster nadzor na rastjo cen. Za omilitve vpliva morebitne bodoče inflacije namerava vlada uporabiti v vseh primerih enako lestvico možnega povečevanja plač glede na gibanje inflacije. Od sindikatov terja protiuslugo (kar je seveda normalna vsebina socialnega pakta): za čas veljavnosti pakta oziroma omenjenih zakonov in pakta, to je največ šest mesecev ali do konca tega leta naj bi sindikati ne zaostrovali svojih zahtev po plačah in naj ne bi položaja reševali s konflikti, se pravi stavkami.

Čeprav si vlada želi, da bi do podpisa dogovora o socialni stabilnosti čimprej prišlo, in je v ta namen že pripravila svoj predlog dogovora, socialni pakt ta hip ni v ospredju, temveč sta »na odru« oba zakona o omejevanju izhodiščnih plač, v družbenih dejavnostih in državni upravi ter v nekaterih monopolnih gospodarskih organizacijah. Bistvo obeh je želja vlade, da se izhodiščne plače ta trenutek ne bi večale, ampak ostale na sedanjih ravni, takojimenovalna eskalacijska klavzula pa je v primeru z dosedanjim hudo omejevalna. Res pa je, da ta trenutek nimamo izračunov, ki bi novo eskalacijsko lestvico primerjali s tisto, ki jo je vlada najprej predlagala in so jo sindikati kritizirali, češ da omogoča praktično zamrzitev plač. Po novem plače mirujejo, če je inflacija nižja kot 3 odstotke mesečno (prvotni predlog je segel do 5 odstotkov inflacije). Po tem pa je mogoče plače poviševati po stopničkah: pri inflaciji med 3 in 5 odstotki se izhodiščna plača lahko poveča za 40 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin, pri inflaciji med

5 in 8 odstotki se plače dvignejo za 50 odstotkov rasti življenjskih stroškov, pri inflaciji med 8 in 10 odstotki bo moč plače povečati za 60 odstotkov rasti košarice in pri inflaciji, ki bo večja kot 10 odstotkov (ministrica za delo Jožica Puhar meni, da je ta možnost zgolj teoretična, naj bi bila eskalacija 70 odstotkov rasti cen v košarici).

Ta lestvica je univerzalna za vse priložnosti in vse plače, ne glede na to, ali jih bo v naslednjih mesecih urejal zakon ali sporazum o spremembi kolektivnih pogodb.

Vlada je skupščini Slovenije minulo sredo predložila oba zakonska predloga s prošnjo, naj jih poslanci sprejmejo po hitrem postopku (o uspehu ali neuspehu te pobude pišemo na prvi strani). Razlog za takšno ukrepanje je po mnenju vlade splošno pomanjkanje denarja. Ne gospodarstvo ne proračun nimata denarja za pokrivanje plač. V Gospodarski zbornici »kričijo«, da bi gospodarstvo obubožalo, če bi izplačevalo plače po kolektivnih pogodbah. Vlada pa stoka, da bi za plače v družbenih dejavnostih in javni upravi po sedanjih »lestvicah« morala dati iz proračuna samo za izplačila v juliju okoli 1,5 milijarde tolarjev več kot mesec prej, do konca leta pa bi se tovrstne obveznosti povečale skupno za 6 milijard tolarjev – ne da bi se plače ta čas kakorkoli povečevale. Vlada je menda hotela na plače vplivati le prek kolektivnih pogodb (skratka, z dogovorom o spremembah – zmanjšanju – tarifnega dela), je pa ugotovila, da gre tako prepočasi, glede na akutno nevarnost, da bi plače po dosedanjem sistemu povzročile razpad ekonomskega in socialnega sistema.

Plače bodo torej spet reševale gospodarstvo in proračun. Vprašanje je samo, čez koliko časa bodo podjetja nekoristno zapravila prihranke pri plačah in država prihranek pri proračunu, in se bo mila tožba o plačah, ki podirajo gospodarski in socialni sistem, ponovila. Kot se je v zadnjem desetletju (naj mi bo odpuščeno, da ne segam dlje v »zgodovino«) ponavljala po potrebi trenutno vladajočih struktur.

Boris Rugelj

GORENJEV NASVET VLADI

V Gorenju Gospodinjki aparati, enem največjih slovenskih podjetij (po prihodu, izvozu in številu zaposlenih) so podrobno preučili temeljne vzroke za slab polletni rezultat. Pričakujejo, kot smo že pisali, okrog 300 milijonov tolarjev izgube. Težko je, kot poudarjajo v podjetju, potegniti črto ločno med notranjimi in zunanji vzroki. Polletne izgube tudi ne želijo povsem objektivizirati, vendar vsega ni mogoče pripisati samo odločitvam in slabostim znotraj podjetja.

Spisek notranjih ukrepov za preventivno sanacijo podjetja je kar obsežen, te dni ga v programih in sektorjih operacionalizirajo in vrednotijo predvidene učinke. Temeljni cilj vseh notranjih prizadevanj je znižanje stroškov povsod tam, kjer je to mogoče.

Za javnost pa so zagotovo še posebej zanimivi ukrepi ekonomske politike, ki naj bi jih sprejela slovenska vlada. Pri tem v Gorenju Gospodinjki aparati dopuščajo oceno, da so na prvi pogled predlogi celo navični oziroma enostranski, in dodajajo, da sedanja ekonomska politika ne bo uspešna, dokler ne bodo njene posledice rast proizvodnje, naložb in zaposlovanja. Sicer pa predlogi zadevajo premoženje države Slovenije v nekdanji Jugoslaviji, evidenčne devizne pravice, razmerje med devizami in tolarji, nelikvidnost podjetja, carinsko politiko in problematiko javnih podjetij.

Slovensko premoženje v nekdanji Jugoslaviji: Država Slovenija mora končno prevzeti skrb za slovensko premoženje v drugih delih nekdanje Jugoslavije. Za nepremičnine podjetij (objekte, poslovne prostore in stanovanja) naj bi država izdala podjetjem vrednostne papirje, s katerimi bi lahko odplačala posojila bankam, kar bi predstavljalo tudi prvi korak k sanaciji bank. V delitveni bilanci Jugoslavije bi bilo potem premoženje podjetij premoženje Republike

Slovenije. Istočasno v Gorenju Gospodinjki aparati ponovno predlagajo, naj se ocenijo terjatve slovenskih podjetij, prav tako obveznosti, seveda po posameznih državah oziroma republikah, in to po stanju dne 7. 10. 1991. Možne kompenzacije bi opravili prek proračuna; podjetja, ki imajo obveznosti, bi dobila posojila Republike Slovenije (z devizno klavzulo in 6-odstotnimi letnimi obrestmi), podjetja s terjatvami pa bi dobila obveznice Republike Slovenije z enako zapadlostjo. Za saldo terjatev, ki ga ne bi bilo mogoče pobotati, pa naj bi Republika Slovenija izdala obveznice z zapadlostjo 15 let.

Evidenčne devizne pravice: Ob prehodu na nov denarni sistem in ukinitvi tako imenovanih evidenčnih deviznih pravic (EDP) bi morala Banka Slovenije izplačati podjetjem razliko

med izplačano in dejansko tržno višino EDP, prav tako tudi nadomestilo za neizkoriščene EDP, vključno z obrestmi.

Tečaj tolarja: Določiti bi bilo treba novo razmerje med valutami in tolarjem oziroma hitreje usklajevati vrednost tolarja v primerjavi z valutami. Na gibanje deviznega tečaja bi bilo treba vezati tudi plače in proračun, prav tako komunalne storitve in storitve javnega sektorja.

Stečaji: Pred ponovno uvedbo stečajev zaradi nelikvidnosti podjetij naj bi podaljšali rok plačila prispevkov na 30 dni po izplačilu plač, vsaj začasno za 6 mesecev. V tem času bi si podjetja lahko proračunala doslej plačane obresti od 6 do 30 dni po izplačilu plač. Po 6 mesecih bi postopoma lahko skrajševali rok zapadlosti, vendar ne na manj kot 15 dni po izplačilu plač. Predlagani način plačila prispev-

kov in poročila bi moral veljati tako za proračun kot za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Carinska politika: Z zadnjimi ukrepi stimulira izvoznike, morala pa bi še dodatno spodbujati izvozno gospodarstvo pri uvozu opreme, ki je ne izdelujemo v Sloveniji. In to ne samo s 50-odstotno nižjo stopnjo, ampak z dodatnim znižanjem osnove za toliko odstotkov, kolikor prodaje je bilo v zadnjem letu pred uvozom realizirano z izvozom.

Javna podjetja: Sanacija javnih podjetij ni mogoča samo z enkratnim dejanjem. Proračun bi moral tem podjetjem zagotoviti za najnujnejše potrebe, podjetjem dolžnikom pa odobriti posojila za zapadle obveznosti za najmanj 24 mesecev, seveda pod pogojem, da sproti poravnavaajo tekoče obveznosti.

M. L.

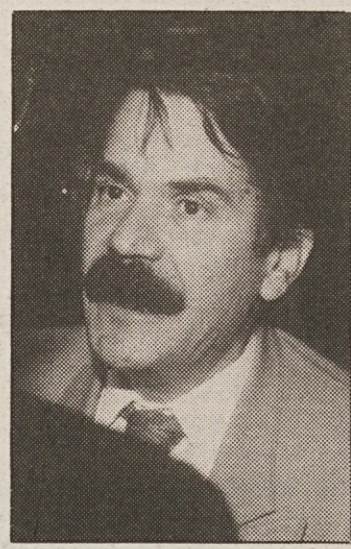
NAJBOLJŠA POTEZA TA HIP?

Ali začenjata Slovenija in Hrvaška trgovinsko vojno? Ali pa je bil opozorilni strel slovenske vlade – njen odlok, da je treba od zdaj naprej za blago, uvoženo iz Hrvaške, plačati izravnalno davščino od 1 do 8,5 odstotka – začetek treznih pogajanj o gospodarskih odnosih med partnerjema, ki sta močno odvisna drug od drugega. Žal so se pogovori na mešani hrvaško-slovenski gospodarski zbornici začeli včeraj po zaključku redakcije našega časnika, tako da nismo mogli ugotoviti, ali je vladni korak slovenski strani v teh pogovorih pomagal ali škodil.

Vsekakor pa so se predstavniki slovenskega gospodarstva na te pogovore odpravili z mešanimi občutki, saj so dan poprej na upravnem odboru GZ soglasno ugotovili, da mora Slovenija reagirati strpno, modro, brez čustev ali nerove, morebitni ukrepi pa morajo biti zelo domišljeni. Obenem pa naj Hrvati vedo, da Slovenija ni pripravljena stalno »požirati« takih ukrepov sosedne države, kot je bila uvedba carin na uvoz slovenskega blaga na Hrvaško.

Vojka Ravbar, namestnica slovenskega zunanjega ministra, nam je zatrdila, da je ta ukrep v skladu z interesi gospodarstva, o čemer pa je podvomil podpredsednik GZ Dagmar Šuster. Povezanost obeh gospodarstev je prevelika, da bi povratni ukrepi lahko bili najbolj moder izhod. Šuster ima boljše predloge, žal pa o bolj učinkovitih potezah ni hotel spregovoriti.

Kako pomembni gospodarski partnerki sta si Slovenija in Hrvaška? Zelo pomembni, je pribil Šuster in povedal najnovejšo podatke: junija je Slovenija izvozila za 495 milijonov dolarjev, od tega na Hrvaško za 91 milijonov dolarjev ali 18,4 odstotka vsega junjskega izvoza. Polletni rezultati pa so takšni: od 2,78 mili-

Dagmar Šuster: S partnerji se je treba pogovarjati modro, strpno, domišljeno

jarde dolarjev vsega slovenskega izvoza je na Hrvaško odpadlo 448 milijonov dolarjev, uvozili pa smo od te sosedice za 390 milijonov dolarjev.

Zato je razumljiv apel večine gospodarstva, da je treba odnose s tako pomembno gospodarsko partnerico in k temu še sosednjo državo urejati modro, kljub številnim težavam in odprtim vprašanjem ter nekaterim »temperamentnim« potezom nasprotne strani, ki kar »kličejo« po podobnih nesmotih.

S tem seveda ne trdimo, da je odlok slovenske vlade o uvedbi posebne uvozne takse kot izravnalne davščine, s katerim je uvoz iz Hrvaške postavila ob bok uvozu iz drugih držav, »potez u korist svoje štete«, kot radi pravijo naši južni sosed. Če je Drnovškova vlada dobro prehtela poziciji na slovensko-hrvaški šahovnici, je morda le naredila najboljše potezo za hip. V takih partijah pa se učinec tako ali tako pokaže šele po nekaj naslednjih potezah.

Boris Rugelj

REŠILNI PAS Z LUKNJAMI

Socialno varstvo, ta zadnji vagon družbenega vlaka, kot ga nekateri slikovito imenujejo, prihaja z zamudo na prvi tir; ta mesec naj bi po skoraj enoletnem premoru v republiški skupščini sprejeli zakon o socialnem varstvu. Socialnovarstvena politika ima ta čas dve temeljni nalogi, reševati povečane socialne stiske ljudi in izoblikovati in vzpostaviti nov koncept pluralistične socialne, povezan v enovit nacionalni socialnovarstveni sistem.

Zakon na široko odpira vrata samostojnemu osebnemu delu in spodbuja konkurenčnost. Veliko pozornost namenja razvijanju dobrodelnosti in drugih oblik prostovoljnega dela na področju socialnega varstva. Predlog zakona o socialnem varstvu daje zato največjo težo novega sistema preprečevanju socialnih stisk in težav, pripravam posameznika in družbenih skupin na prevzemanje novih življenjskih nalog. To pa naj bi dosegli z različnimi oblikami storitev, ne pa z dajatvami, kot smo bili doslej navajeni. Ali drugače povedano, po novem bo denarnih pomoči zelo malo, več pa bo svetovalnih; kako si pomagati iz težav.

Gre za storitve, ki v prvi vrsti pomenijo pomoč pri prepoznavanju in opredelitvi socialne stiske in oceno možnih rešitev (prva socialna pomoč), svetovanje za izboljšanje socialnih zmožnosti (osebna pomoč), pomoč družini na domu, za dom in socialni servis, različni zavodi za mladino in odrasle, pomoč delavcem v podjetjih.

Ostrejši cenzus

Ohranjeno je najpomembnejše ogrodje sistema socialnega varstva, ki se je razvilo v preteklem obdobju: dogovorjena raven minimalne socialne varnosti kot cenzus za pridobitev kakršnekoli socialno-varstvene pravice (le cenzus je mnogo ostrejši), enotna, računalniško vodena evidenca prejemnikov pomoči, občinski centri za socialno delo in mreže posebnih in splošnih socialnih zavodov.

Socialno varstvo bo poslej poznalo le še dve dajatvi, denarno pomoč kot edini vir preživljanja in denarni dodatek. Predlog zakona o socialnem varstvu je tako v primerjavi z zaenkrat še veljavnim sporazumom, ki pozna kar 16 vrst pomoči, drastično zmanjšal število in vrste socialnih pomoči. Nekatere pravice, kot denimo denarna nadomestila osebnega dohodka v času po-

rodniškega dopusta in otroški dodatek, bo urejal posebni zakon, ki še ni nared. V ministruvstvu za finance se močno trudijo, da bi tudi na tem področju znižali že dosežene pravice.

Denarna pomoč kot edini

vir preživljanja naj bi bila po novem 52 odstotkov zjamčene plače. Dobila jo bo oseba, starejša od 65 let (moški) in 60 let (ženska), brez vsakršnih dohodkov, premoženja in brez kogarkoli, ki bi jo bil dolžan preživljati. Gre skratka za po-

moč, ki jo dobivajo starejši ljudje brez kakršnihkoli sredstev in je bila tudi dozdaj omejena na ozek krog upravičencev.

Do denarnega dodatka je upravičena oseba, ki sebi in svoji družini ne more zagotoviti socialne varnosti v višini cenzusa, opredeljenega v zakonu. Za razliko od sedanjega sistema se socialna ogroženost ne ugotavlja v primerjavi s povprečno plačo, ampak v primerjavi z zneskom zjamčene plače.

Kamen spotike

To je bil v dosedanjih razpravah tudi osrednji kamen spotike. Svobodni sindikati so zahtevali, da bi tudi v prihodnje ugotavljali socialno ogroženost s povprečno, ne pa z zjamčeno plačo, saj slednja bistveno znižuje cenzus in s tem v zvezi tudi število upravičencev do te pomoči, pa tudi njeno višino. Pri tem je sporna metodologija, po kateri v vladi izračunavajo prag golega preživetja posameznih skupin upravičencev, saj ni bila dosedaj javno predstavljena in strokovno ovrednotena. Vse kaže, da je sledila logiki najnižjih možnih stroškov preživetja. Znano pa je, da je zjamčena plača bistveno nižja od dejanskih stroškov, kot jih kaže košarica življenjsko nujnih dobrin. Razvite države, ki so urejene tudi kot socialne države, vežejo socialne dajatve na povprečne plače.

To osrednjo sporno točko zakona skuša vlada v obrazložitvi preprosto zbrisati

nec. A o kakšnih dejanskih izračunih ni ne duha ne sluha.

Centri za socialno delo so v razpravi ob osnutku zakona posebej zahtevali, da je treba v izjemnih primerih dodeliti denarni dodatek tudi mimo cenzusov.

Predlog zakona zdaj to dovoljuje, vendar tako, da takšna pomoč ne more preseči zneska denarne pomoči kot edinega vira preživetja. Dodeljevali pa naj bi jo le takrat, ko bi lahko pomagala pri premostitvi trenutne materialne ogroženosti. To bi zapolnilo vrzel dosedanjega dodeljevanja začasnih in enkratnih pomoči. Denarni dodatek bo moč dobivati največ šest mesecev. Potem bo treba na novo dokazovati upravičenost.

Umetnost preživetja

To pa vedno ne bo lahko. Kdor bo želel dobiti denarni dodatek, se bo moral vključiti v razne aktivnosti, kjer se bo učil umetnosti preživljanja z lastnim delom. Skratka, od socialne pomoči se ne bo nihče preobedel, pomenile bodo le skrajni izhod v sili, njihova višina pa bo takšna, da bo posameznika naravnost prisilila, da si bo moral čimprej poiskati ustrezno delo.

Vse lepo in prav. Vendar, kje in kako si v sedanjih razmerah poiskati ustrezno delo. Brezposelnost narašča, oživljanje gospodarstva še ni steklo v zadostni meri. Glavna hiba nove zakonodaje je zato v tem, da ni naravnana na sedanje razmere. Socialne pomoči bodo po novem v večini primerov podobne rešilnemu pasu, ki ga vržeš utaplja-

Denarni dodatek

Po predlogu zakona o socialnem varstvu je posameznik upravičen do denarnega dodatka, če mesečni dohodek na družinskega člana ne doseže višine, ki znaša:

- za otroke do dopolnjenega šestega leta starosti 29 odstotkov zjamčene plače;
- za otroke od sedmega leta starosti do dopolnjenega 14. leta 34 odstotkov zjamčene plače;
- za otroke od 15. leta starosti do zaključka rednega šolanja 42 odstotkov zjamčene plače;
- za odrasle osebe 52 odstotkov zjamčene plače.

z dvema stavkoma: »Predlagatelj je posebno skrbno proučil vezanost cenzusa za upravičenost do denarnega dodatka na zjamčeno plačo. Po opravljenih izračunih in primerjavah je bilo ugotovljeno, da je bila vezava na zjamčeno plačo umestna.« In ko-

čemu se človeku – vendar pa pasu z luknjami, ki puščajo na vseh koncih in silijo utapljačega, da si skuša na vsak način pomagati z branjem in plavanjem. Drugače bo utonil in mnogi se zaradi tega ne bodo vznemirjali.

Marija Frančeškin

TO POLETJE pa znova!

Vroči meseci so kot nalašč za lenarjenje in lahkotno branje, zakaj morda ne tudi za pisanje! Znova vam ponujamo možnost, da vsebino našega časopisa oblikujemo skupaj. No, nič hudo zahtevnega ne pričakujemo od vas. Le vašo jezo, ogorčenje in prizadetost na eni ter veselje, smeh in radoživost na drugi strani želimo deliti z vami.

In kaj ponujamo?

Svojo zgodbo, pripoved, razmišljanje, zapis, humoresko ali satiro, pesnitev ali pa spis kar tako poskušajte oblikovati v največ šestdesetih vrstah.

Ponujamo vam dva temeljna okvira zgodbe

- ZJEZILO ME JE
- NASMEJAL SEM SE

Dovolj široko, kajne?

Zgodbe bomo (če bo treba, tudi s posegom lektorja) objavljali v poletnih mesecih in jih seveda honorirali. Jeseni bomo najboljše še posebej nagradili.

Zato le sedite za stroj ali h hčerkinemu zvezku in si dajte duška. Zgodbe so lahko tudi anonimne, svoje ime in naslov (za našo rabo) pa le navedite. Naš naslov je znan: **DE, časopis slovenskih delavcev, Ljubljana, Dalmatinova 4/III.**

POHITITE!

TROJNA SKRB ZA DELO

Šest mesecev in petnajst dni po roku določenem z zakonom, je bila 15. julija 1992 končno ustanovna seja upravnega odbora Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki deluje kot javni zavod in ni več v sestavi Ministrstva za delo in s tem v državni upravi.

V skladu z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposlenosti upravlja zavod 15-članski upravni odbor. V njem je 5 predstavnikov delodajalcev, 5 predstavnikov sindikatov in 6 predstavnikov vlade. Sindikati v upravnem odboru zastopajo delavce. Zakon o zaposlovanju iz začetka leta 1991 je bil prvi, ki je v Slovenijo uvedel načelo tripartitnega upravljanja socialnih zavodov, kakršno pozna Zahodna Evropa. Enako kot v Nemčiji delo uradov za delo oziroma zavodov za zaposlovanje upravljaajo predstavniki sindikatov, delodajalcev in vlade.

S kančkom optimizma pričakujemo, da bo slovenska skupščina še v tem mesecu končno potrdila tudi sestavo začasnih skupščin Zavoda za

zdravstveno zavarovanje in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S tem bodo izpolnjeni pogoji, da sindikati začnejo soupravljati tudi ta dva za zaposlene tako pomembna zavoda.

Imenovanja začasnih skupščin in upravnega odbora so se zavlekla zaradi razumljivih težav začetnega obdobja delovanja novega sistema socialnih zavarovanj, ko se pravila igre šele oblikujejo in ko socialni partnerji prvič prevzemajo nove naloge.

Zato z veseljem poročamo, da je prva seja upravnega odbora Republiškega zavoda za zaposlovanje pokazala visoko pripravljenost vseh navzočih za sodelovanje in delo.

Predsednico upravnega odbora je v skladu z zakonom

imenovala vlada že maja letos. Naslednja štiri leta bo upravnemu odboru predsedovala Jožica Puhar, ki je sicer ministrica za delo. Za njenega namestnika je bil izbran Miran Kalčič, ki je v upravnem odboru predstavnik vlade. Miran Kalčič je bil pred volitvami nekaj časa minister za delo, sedaj pa je pomočnik generalnega direktorja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Upravni odbor je Mirana Kalčiča izvolil na predlog predsednice, čeprav je sklenil v statut zavoda zapisati načelo, da morata biti predsednik in njegov namestnik v bodoče iz vrst različnih socialnih partnerjev.

V upravnem odboru predstavljajo vlado še: Brane Semolič (svetovalec vlade iz ministrstva za znanost in tehnologijo), Miro Pivk (pomočnik ministra za industrijo in gradbeništvo) ter Franc Dolenc (iz ministrstva za zdravstvo, družino in socialno varstvo).

Delodajalce predstavljajo predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije: Drugo Mežnar (vodja pravne službe GZS), Ana Brglez (izvršna direktorica Zlatarne Celje), Marko Svetina (odgovoren za kadre v GIP Pionir, Novo mesto), Vidi Brandt (obrtnik) in Bogdan Štepec (bravnik Združenje zveze Slovenije).

Predstavniki sindikatov pa so: za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije Gregor Miklič (član predsedstva Sveta ZSSS) in Lidija Jerkič (dipl. pravnica SKEI), Štefan Skledar (podpredsednik Konfederacije novih sindikatov Neodvisnost), Slavica Varmuž (Konfederacija sindikatov 90) in Vladimir Tkalec (Sindikato vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije).

Upravnemu odboru in zavodu zaželimo srečno delo! Od njih bo v marsičem odvisna usoda zaposlenih in brezposelnih Slovenij!

Lučka Böhlm

Tudi v Sloveniji zaudarja po Balkanu

OŽIVLJANJE SOVRAŠTVA NE VODI V EVROPO

Dnevni tisk je že poročal o incidentu, ki se je zgodil v nedeljo, 12. julija 1992, v cerkvi sv. Urha v Sostrem pri Ljubljani. »Neznanci« so se znesli nad zgodovinsko razstavo o dogajanju v domobranski postojanki na sv. Urhu med drugo svetovno vojno. Poškodovali so umetniško skulpturo kiparja Marjana Keršiča-Belača in nasilno odstranili spominsko železno knjigo, ki je visela na zidu cerkve. Vse to se je zgodilo neposredno po tem, ko je predsednik društva Nova slovenska zaveza po maši na Urhu govoril o vlogi domobrancev med drugo svetovno vojno in po njej. V svojem govoru je zahteval vrnitev božjega hrama za tiste namene, zaradi katerih je bil postavljen, poslušalce pa razgrel še z besedami: »Laž je nesmrtna duša komunizma, in če imamo kje spomenik tej laži, ni bolj kričevega spomenika, kot je prav sv. Urh... Sredi leta 1942 so komunisti pod pretvezo odpora proti okupatorju začeli pobijati slovenske župane, duhovnike, učitelje, pomembnejše kmete in fante, ki so spadali v katoliške vrste...«

Incident na Sv. Urhu je le eden izmed podobnih primerov revanšističnega znašanja nad spominskimi obeležji narodnoosvobodilnega boja. Od ustanovitve društva Nova slovenska zaveza, ki je v svoj program zapisala, da se bo zavzemala za odstranjevanje iz javnega področja vseh spominskih zaznamovanj in poimenovanj, ki »izhajajo iz državljanske vojne«, je bilo oskrunjenih večje število tudi drugih pomnikov NOB. Največ poškodb, skrunitev ali odstranitvev pomnikov je bilo na Gorenjskem (20), na Primorskem (18), Dolenjskem (10), v Ljubljani z okolico (7) ter na Štajerskem (4). Zlikovci niso izbirali: prizadeta so tako zaznamovanja, posvečena vojaškim enotam kot OF in žrtvam okupatorjevega nasilja. Revašisti ne prizanašajo niti pomnikom pobitih talcev. Najbolj izpostavljena skrunjenja so znamenja v odmaknjenih oz. manj obiskanih krajih. Nekatere poškodbe so načrtno opravljene tako, kakor da bi jih povzročili zob časa ali vremenski vplivi.

Takoj po tem incidentu je Borut Šuklje, minister za kul-

turo, na zahtevo Republiškega odbora ZZB NOV Slovenije sprejel delegacijo borčevske organizacije, ki jo je vodil njen predsednik Ivan Dolničar.

Delegacija je ministru, ki je pristojen tudi za področje spomeniškega varstva, zastavila vprašanje, kaj namerava ukreniti v zvezi s tem dogodkom. Povedala mu je še, da se ZZB NOV Slovenije stalno sočesa s poizkusi prevrednotenja NOB, z napadi na njegova izročila in vrednote, pa tudi na posamezne udeležence NOB. Tudi močan, organiziran in načrtno usmerjen pritisk za preimenovanje šol, ulic, in ustanov, poimeno-

nih po dogodkih iz časa iz NOB, nikakor ne pojenjuje.

Minister Šuklje je obljubil, da bo ministrstvo za kulturo ukrepalo – v okviru svojih pristojnosti.

Kaj pa naša policija in javnost: se bosta končno zganili? V zakonu o društvih namreč stoji »črno na belem«, da je »prepovedano ustanavljati društva z namenom, da bi razvijala dejavnost, ki pomeni spodbujanje svoboščin in pravic občana, zagotovljenih z ustavo, ali razpihovanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva ali nestrpnosti oziroma, ki napeljuje na kazniva dejanja ali spodbuja h kaznivim dejanjem, krši-

tvam javnega reda ali na žalitev javne morale.« V 63. členu veljavne slovenske ustave, pa da je »protiustavno vsakršno spodbujanje k neenakopravnosti, sovraštvu in nestrpnosti, k nasilju ali vojni.«

Ali po takšnih dogodkih, kakršni se je zgodil na Sv. Urhu, ta besedila res niso uporabna kot utemeljitev za prepoved delovanja društva Nova slovenska zaveza?!

Naj se zato – dokler ne bodo uporabljena (kar pomeni – v razmislek predstavnikom oblastnih organov, ki so v republiški skupščini prisegli, da bodo skrbeli za zakonitost), omejimo le na naslednji komentar oz. ugotovitev: Delovanje društva Nova slovenska zaveza vse bolj spodbuja upanje, da bo med ljudmi, po priznanju krivic in krivde, ki smo jih drug drugemu povzročili med drugo svetovno vojno in po njej, končno prišlo do odpuščanja in sprave. Nasprotno: posamezniki, zasvojeni s sovraštvom do NOB in z revanšizmom, zavestno oživljajo medvojna nasprotja in krnijo ustvarjalno moč slovenskega naroda v njegovih

prizadevanjih za dosego višje, evropske stopnje duhovne in materialne blaginje. Iz programskih smernic društva Nova slovenska zaveza izhaja, da po svojih usmeritvah in pravih deluje pod varstvom slovenske Cerkve, da »ne bo zavzemala stališč in odločitev, ki so v nasprotju s stališči in odločitvami uradne Cerkve« vendar od predstavnikov Cerkve doslej še ni bilo slišati poziva, naj to društvo končno preneha razpihovati sovraštvo in gojiti revanšizem do vsega, kar spominja na NOB in kar ni v skladu s pogledi njegovih članov na našo polpreteklost. Večina Slovencev želi, da bi med nami (ne glede na veroizpoved, politično prepričanje) končno prišlo do soglasja, kako samostojni, neodvisni Republiki Sloveniji zagotoviti lepše čase, kot jih živimo zdaj – v kar pa razpihovanje sovraštva med ljudmi ne vodi. O še tako bolečih vprašanjih bi se zato morali pogovarjati strpno, kulturno – če resnično želimo spravo in ljudem dobro. Pogovarjamo pa se še vedno po balkansko!

V. B.

KAKO POTEKA REORGANIZACIJA ZADRUG

Republiški odbor sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Slovenije ugotavlja, da se je večina zadrug lotila reorganizacije premišljeno in s ciljem, v teh za kmetijstvo nedvomno najtežjih časih po vojni z reorganizacijo zagotoviti obstoj in razvoj podeželja in kmetijstva kot dejavnosti.

Napotila Zadrugne zveze so bila sicer dana dokaj pozno, vendar bi bila v celoti uporabna, če se ne bi v zadnjem trenutku vmešala politika in, v želji pripraviti čim bolj pikanten volilni golaž, izničila vsa pozitivna hotenja stroke in sindikata.

Zakon o zadrugah, ki je bil edini sprejet iz paketa zakonov o lastninskem preoblikovanju, jemlje vse ustvarjeno premoženje delavcem v zadrugah in ga daje zadrugnikom, to je kmetom kot nedeljivo zadrugno premoženje. Hkrati zakon jemlje tudi 45 odstotkov premoženja delavcem v živilsko predelovalni industriji in ga daje istim lastnikom. Pri tem pa zakon ne rešuje nadaljnjih lastninskih vprašanj, kar pomeni, da pušča popolnoma odprto olastninjenje tistih, ki so to premoženje dejansko ustvarili.

Tistim, ki jih je država s pomočjo tega zakona okradla, sicer obljublja nekakšne državljanske delnice, za katere pa nihče ne ve, ne kako in ne koliko naj bi jih posameznik, če jih sploh kaj bo, prejel. Enako nihče ne ve, kakšne pravice bodo iz tega naslova izhajale, saj so mnenja o lastninskem preoblikovanju podjetij še vedno močno različna.

Na eni strani imamo torej zadrugnike, ki so dobili skoraj osmino vsega premoženja države Slovenije, in na drugi strani nekaj čez 30.000 okrađenih delavcev, ki niso dobili ničesar, da siravno so to premoženje skupaj s kmeti ustvarjali.

Nemogoče bi bilo dosledno razmejiti, koliko tega premoženja so ustvarili eni in koliko drugi, ker gre pri posameznih zadrugah za različne obsege sodelovanja in ker pestro organizirane zadruge v preteklosti niso opravljale zgolj kmetijske oz. z njo neposredno povezane dejavnosti.

Imamo zadruge, ki so bile v pretežni meri servis kmetom, in takšne, ki jim je ta dejavnost predstavljala manj kot 10 odstotkov celotnega bruto prometa.

In ravno radi te pestrosti je zakon dopustil različne oblike organiziranja. Zakon sam torej ni povzročil neposredne škode. Škoda je nastala, ko so prvaki Ljudske stranke in gospod Oman ugotovili, da se v tem kaotičnem prostoru lahko gospodari edino z metodo »RAZDELI IN VLADAJ«. Izkoristili so zakon za ščuvanje kmetov proti delavcem. Med kmete so krenili s parolo, da nikakor ne smejo dovoliti, da bi bili delavci člani zadrug, čeprav zakon to dopušča. Delavcu v zadrugi so obesili krivdo za vse zablode realističnega kmetijstva, niso pa mu priznali niti najmanjše zasluge za ogromen gospodarski potencial, ki z zakonom prehaja v njihove roke. V tej politični igrici je svojo vlogo odigral tudi bivši kmetijski minister, ki je že v času svojega prisilnega odhoda poslal v zadruge mnenje, da je članstvo delavcev v zadrugi sporno. Svoje mnenje je utemeljil z lažjo, da bo položaj delavca v novi zadrugi ravelal zakon o soupravljanju, ki je pred sprejemom.

Ravno v tem grmu pa je jedro spora. Zakon je sicer kot osnutek nekje v skupščini. Nihče pa ne ve, kdaj in kakšen bo sprejet. Ob tem se nujno poraja zaključek, da bodo delavci, ki ne bodo vplačali članskega deleža, v sužnjelastniškem odnosu pri lastniku kapitala, kajti njihovega mezdnege položaja, ki ga pozna kapi-

talizem, ne ureja noben zakon. Če upoštevamo dejstvo, da v večini zadrug že v preteklosti niso dosledno izvajali določil kolektivne pogodbe in da v 37 zadrugah delavci še do danes nimajo zaposlitvenih pogodb, potem je edina varianta, ki zagotavlja človeka vreden položaj delavcu v zadrugi, članstvo in s tem pravica do predstavnikov v upravnem odboru.

Pretežni del zadrug se je tako tudi reorganiziral in si s tem zagotovil enotno nastopanje delavcev in kmetov. Ohranil je interes strokovnega kadra za delo v takšni zadrugi in kažejo se tudi že prvi pozitivni rezultati (Šmarje, Senvica, Litija). Nasprotno pa je povsod tam, kjer so na delu politikomisarji Ljudske stranke, tako ekonomski položaj kot odnos delavec-kmet izredno kritičen. Prihaja do nesmiselnih medsebojnih obtoževanj, ki so bolj kot rezultat poslovanja plod političnih intrig (Ilirska Bistrica).

V sindikatu delavcev kmetijstva in živilsko predelovalne industrije torej najodločnejše protestiramo proti:

- politizaciji reorganizacije zadrug,
- poizkusu, da se prek delavčevega hrbita obračuna z zablodami realističnega kmetijstva in njihovimi nosilci,
- doslednemu razlastnjenju delavcev v zadrugah, ob zakonsko nerešenem odnosu med delodajalcem in delojemalcem.

Hujškaška politika Ljudske stranke in posameznikov ima lahko samo negativne posledice, ki se bodo izrazile v neenotnem delovanju stroke in kmeta, v nezainteresiranosti stroke za delo v zadrugah in v končni fazi kot resna ovira za izvajanje težko pričakovane strategije razvoja kmetijstva.

Srečko Čater

»Prednje stopiš še danes. Molči torej in idi k patru polkovniku!«

Po teh besedah se ponižno oglasi moj znanec z vseučilišča svetega Simplicija, rekoč: »Naj grem ž njim, saj veš, pater poročnik, kako potrebujem zaslužka! Ako grem ž njim, morda mi kaj da, saj veš, da sem lačen domalega vsak dan!«

Ta ponižna in ginljiva prošnja ni padla na kamen.

»Torej pojdi skupaj,« izpregovori načelnik straže, »in če ti kaj da, mi je tudi prav, ker vem, da si res siromak! Vendar, da ne bosta počenjala kaj napačnega, naj vaju spremijo štirje stražniki. Straža, naprej!«

Ko se postavijo stražniki predenj, reče še: »Frater Konstancij, sedaj grem v mesto na ženski odelek. Ako bi me iskali, veš, kje me dobiš. Na ženskem oddelku!«

Odpro mu železni paž, in s svojim trebuškom se vali po poti v mesto. – S profesorjem pa se napotiva k patru polkovniku.

Iz glavnega predora kreneva na levo stran v teman in nizek hod-

Ivan Tavčar:

nik. Straža štirih bosonogih vojakov krene za nama.

»Skoro ugledaš spoznavalce blaženega Antona od Kala in potem rad priznaš, kako se je človeštvo izpopolnilo v zadnjih stoletjih!«

Tako se baha profesor z vseučilišča svetega Simplicija.

»Da, da, človeštvo je popolno, in svetnike imamo že kar na zemlji.«

»Sam se prepričaš in skoro. Zdaj zdajci dospela k najdražjemu zakladu, katerega straži gologlavi naš polk!«

Radovednost moja je prekipela do vrhunca. Takrat sva prikora-kala na obširen prostor; bilo je to nekako široko dvorišče, nad katerim se je raztezala steklena kupola.

Na stotine lučic je brlelo po stenah in svetilniki so viseli od

4000 (9)

stropa, da se je razširjala žareča svetloba z njih. Po stenah so se šopirili zlati napis: »Triumf ali največji uspeh teorije blaženega Antona od Kala.« Ves bataljon gologlavih benediktincev je imel tukaj svojo stražo in malone tisoč bajonetov se je lesketalo v tem svetem prostoru. Tudi je klečalo po tlaku nekaj pobožnega ljudstva in zamaknjeno zrla na železni stolp, ki se je dvigal sredi razsvetljenega prostora proti stekleni kupoli. In v tem stolpu je bil oni zaklad, ki ga je stražil ves bataljon gologlavega polka in o katerem so pripovedovali zlati napis po stenah, da se kaže v njem največji uspeh teorije blaženega Antona od Kala.

Omenjeni železni stolp je bil razdeljen v več nadstropij, v katerih so bivali najpopolnejši spoznavalci te teorije. Stanovanja so bila

pri krita človeškim očem; tam notri so bili ti svetniki sami zase. Ondi so izvrševali Bogu všečna dela – vsaj tako mi je pravil moj znanec z vseučilišča svetega Simplicija – vendar jih ni smel nadzirati nihče, kar je bilo tem pametnejše, ker se je smel svet leta 4000. po Kr. rojstvu zanašati nanje brez strahu, da bi ga prevarili.

V pritličju železnega stolpa sem ugledal nekake celice, katerih ena stena je bila odprta proti občinstvu. Semkaj so prihajali včasih spoznavalci blažene teorije, da so s podobno svojo budili zbrano ljudstvo k posnemanju in gorečnosti. Kadar se je prikazal ta ali oni spoznavalec v celici svoji, takoj se je začelo povelje patra majorja, ki je načeloval stražecemu bataljonu, in vse kohorte so vzdignile orožje pred njim. Tako so tiste dni častili spoznavalce blagosodne teorije blaženega Antona od Kala!

»Vse celice so prazne!« mi šepne spremljevalec. »Zgoraj molijo! Nekoliko počakajva, in skoro se prikaže ta ali oni, ki je vendar

obilno vernega ljudstva v svetem hramu!«

Obstanem torej in v naglici prezrem, da je vseučilišni profesor pokleknil na kameniti tlak. Takoj stopi k meni vojak in me sune v rebra, da se mi nehote upogne koleno in da sem hipoma na tlaku tik znanca svojega. Gotovo bi me bil vojak pretepal še nekaj časa s suličnim ročnikom, da se ni začul glas patra majorja, kličečega stražo k pozornosti. Resnično, tedaj se v sprednji celici odpro vratca v ozadju in – v celico stopi prvi spoznavalec blažene teorije. Meni se je videl čuden svetnik, ali znanec z vseučilišča svetega Simplicija mi zašepeta: »Svet mož je, toda v stolpu so še sveteljši! Sicer je pa dopuščeno, da stopiva bliže!«

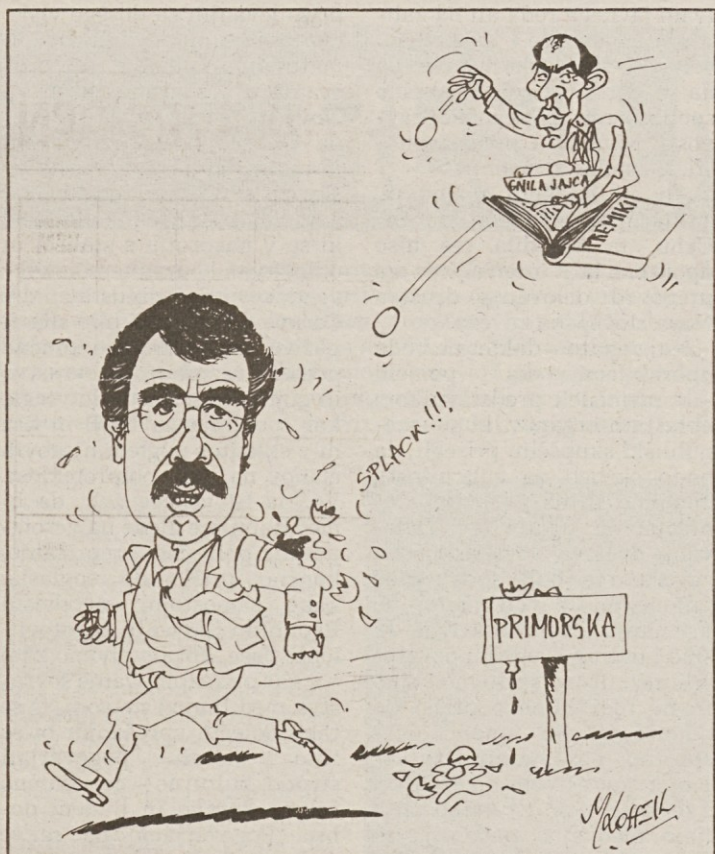
Stopiva torej bliže. »To je oče Protazij,« me poučuje profesor svetega Simplicija. »Nekdaj je bil bogat, lep človek in glavo si je mazilil z dišavami, kolikor so jih dobivali po vseh jutrovih deželah. Celo toli pregrešen je bil, da so ga nekdanj mestni stražniki iztekli,

ko je pristavljal lestvico k zidu ženskega oddelka, da bi se bil pritihtopil k nedolžnim devicam. Da se ni odkupil z denarjem, hudo bi ga bili kaznovali. Slučajno pa so mu tiste dni prišla v roke knjiga blaženega Antona od Kala. Berilo ga je tako pretreslo, da je krenil na stezo pokore. Raznel se je proti prejšnji svoji ničemurnosti in se zaklel, da se noče odslej ni umivati, ni česati, ni prej zavijati v čisto perilo, dokler mu prejšnje ne pade s telesa! In zvest je ostal obetu svojemu in sedaj ga vidiš pred sabo jako popolnega!«

V tem je blaženi spoznavalec pokleknil v tesni svoji celici in neprestano kričal: »Pokorite se, kakor jaz! Pokorite se!«

Obleka je res kar kapala s tega izvrstnega spoznavalca preizvrstne teorije. Obleden je bil v zgolj cape, in njega perilo je bilo prav tako črno, kakor je bila črna polt njegova. Nikdar se ni umil, nikdar česal.

Nadaljevanje prihodnjic

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Vroče in suho

Zadnje dni nas osrečuje sončno, suho poletno vreme. O vročini ne bi mogli govoriti, čeprav so temperature tudi do 30 stopinj ali kakšno več. Za ta čas, to je t. i. obdobje pasij dni, so značilne tudi višje temperature.

V sredo, 22., je bil za vreme pomemben dan. »Ako Magdalena deži, dež se še rad obdrži.« No, tokrat smo jo srečno odnesli. Sonce je lepo sijalo, torej lahko sklepamo, da bo vreme še nekaj časa tako ostalo. Pa ni le Magdalena tista, ki nam lahko pokvari vreme in letino. Že naslednji dan, četrtek, je bil pomemben za vinsko letino. »Če pasji dnevi (23.) dež prinese, obilo sladkosti vincu vzemo.« 25. julija pa praznuje svoj god svetnik Jakob. Ljudskih vremenskih izrekov se na ta dan kar tre. »Jakoba jasno če je nebo, tudi za božič bo krasno ko ribje oko; oblačno ti priča odjuga božiča.« Čeprav smo še sredi poletja, pa se misli že začinjajo obračati proti zimi. »Na nebu megla petindvajsetega dne, hudo zimo napove.« In »Če Jakob žejo trpi, zima nič prida ni.«

Konec tedna se bo nadaljevalo sončno vreme s temperaturami, kot so te dni. V soboto popoldne se lahko pojavi kakšna vročinska nevihta. Ob morju pa še to ne.

Drnovškova izkušnja

Dr. Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade, je trmast kot bik, ko gre za ceno pšenice. Stvar ne preseneča, kajti sedanjí predsednik slovenske vlade je bil svojčas predsednik jugoslovanske države, ki je še zadnje bilko rešitve videla v famoznem Markovičevem anti-inflacijskem programu in konvertibilnem dinarju. Oboje pa je začelo iti po zlu, ko je Marković s selektivnimi krediti za kmetijstvo začel popuščati Slobodanu Miloševiću in srbskemu kmetijskemu lobiju. Drnovšek se je (iz)učil na tujih napakah, kar iz čisto otipljivih gmotnih interesov ni vseh slovenskim nacionalistom. Slovensko gospodarstvo mu bo za jugoslovansko izkušnjo nekoč še hvalležno.

Kmetičev sindrom

Slavko Kmetič, predsednik stavkovnega odbora železničarskih sindikatov, je, po njegovih besedah, takoj telefoniral na ministrstvo za finance, ko je vlada povečala plače družbenim dejavnostim in upravi, rekoč, da se to ne bo dobro končalo. In se res ni! Ker vlada ni mogla pravočasno izplačati povišanih plač, je Slavko

začel stavkati. V prvem primeru je ravnal kot poslanec vladajoče koalicije, v drugem pa kot sindikalist. Kmetič je zbolel za tako imenovanim Tomšičevim sindromom. Vse drugo je čisto navadno »mute-nje«.

Krajncova telepatija

Marjan Krajnc, prometni minister je dve leti v Peterletovi vladi govoril o cestah, naredil pa seveda ni nič. Pač, kakšnemu obetajočemu Toplakovemu predlogu je vrغل poleno pod noge. Zdaj vse kaže, da namerava do konca mandata v tej vladi govoriti o železnici. Rezultat je že vnaprej znan. Bog nas obvaruj še Krajncovega mandata v naslednji, kakšni tretji vladi. Potem bo govoril o PTT in telekomunikacijskih reorganizacijah. Upati je le, da sta z Drnovškom vsaj v telepatiki navezi, ki kar kriči po tem, da bi moral Krajnc v pokoj.

Arharjeve plače

Dr. France Arhar, guverner BS in trn v peti tistemu delu javnega sektorja, ki bi kar trošil, ne da bi vedel, kje bo za to vzel denar, se je zdaj polotil plač v bankah, ki ustvarjajo rdeče številke. Glede tega je dejal, da kolektivna pogodba ne bi smela dosti pomagati tistim, ki ne ustvarjajo dovolj. Prav narobe, prav kolektivne pogodbe so tiste, ki bodo izgubarske in parazitske banke spravile v stečaj. Pravilno pa je ugotovil, da to ni njegova stvar, temveč domena delničarjev in upnikov. Seveda se le potem, ko bodo tudi znotraj bank odpravili socializem. Davki in obresti nam pijejo kri!

Kuli

Humoreska

Ne, predsednik vlade pa ne!

»Če si česa ne želim, si nikakor ne želim tega, da bi postal predsednik slovenske vlade,« je slovesno dejal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ko je zvrnil »kruglico« piva na svojem običajnem mestu za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

Lahko bi bili zajedljivi in bi mu rekli, da sploh nima možnosti, da bi postal predsednik slovenske vlade, saj je kandidatov na koše, tako iz politične kot tudi strokovne sfere, a se nismo hoteli prepričati, zato smo samo vprašali:

- Zakaj pa ne?
- Vsaj v demokraciji ne,« je še poudaril tovariš Neposredni.
- In zakaj prav v demokraciji ne?
- Zato, ker je predsednik vlade zadnji pes na verigi.»
- Kako to?
- Vsi ministri so bolj pomembni od njega. In z njimi ima šef vlade same težave.»
- A mislite na kmetijskega ministra Protnerja, ki je kmetom obljubil povišanje cene pšenice na 20 tolarjev za kilogram, češ da sta se tako domenila z Drnovškom, pa je ta to takoj zanikal? No, navsezadnje pa je le moral pristati na tistih 20 tolarjev...»
- To bi se še dalo požreti, če bi bil ministrski predsednik, ampak imamo pomembnejša ministrstva. Predvsem zunanje.»
- Aha, mislite na tisto Ruplovo izjavo, da se Srbi in Hrvati pretepajo, kako si bodo razdelili Bosno?
- Ja. Prmejduš, saj se bomo morali po takšnih izjavah nazadnje pretepati še mi s Hrvati.»
- No, če je tako hudo, bo pa Drnovšek že znal Rupla odstaviiti...»
- Ha, ha. Rupla pa že ne.»
- Zakaj pa naj bi bil Rupel kaj posebnega?
- Ali se spomnite, da je Rupla hotel odstavití že Peterle, pa mu je Rupel zabrusil, da ga je izvolilo slovensko ljudstvo in da naj gre kar Peterle, ki nima več večine v parlamentu.»
- Že, že. Ampak Drnovškova vlada je vendarle kompetentna in strokovna in ima večino v parlamentu...»
- Ha, ha. Rupel ima Drnovška še bolj v žepu kot Peterleta.»
- Zakaj?
- Zato, ker bi mu v primeru, da bi ga hotel odstraniti, še bolj upravičeno dejal, da je njega, Rupla, izvolilo ljudstvo, medtem ko Drnovšek sploh ni kandidiral na volitvah in torej niti poslanec ni.»
- Ja in kako bi potem rešili takšen spor?
- Tako kot s Peterletom. Drnovšek bo moral iti, Rupel pa bi postavil novega, še bolj kompetentnega šefa vlade.»
- In vi to ne bi hoteli biti?
- Hvala lepa, raje bom še en pir!«

Bogo Sajovic

DELAVKA BROJNOST	BABICA	VELEWESTO V SEVERNI ITALIJI	IZBRANO DRANJE	HELJU	KOŠARKARSKI KLUB IZ RIGE	JEZERO NA POLOTOKU JAMAL V RUSIJI	MAŠČOBNA ORGANSKA KISLINA	VITEŠKI DVOBOJ V SREDNEM VEKU	PODLE PLAV	RIBJA JAJČECA	AKVARIJSKA RIBICA	STOLETJE YEK
INDUSTRIJSKO MESTO V UKRAJINI									NAZIV ŽIVALSKA JOGA			
SLOVENSKI MLADINSKI PISATELJ												
NADAV				OSKREBNICA KLETI ZACETEK AZBUKE								
GOROVJE V BOLGARIJI SLOVENSKI REŽISER (ALEŠ)					VELIKA NERODNA ZENSKA	MESTO V BELGIJI JAPONSKA NABIRALKA BISEROV						VRSTA POKRIVALA
										VSE V REŽIJI SLAVONSKA POŽEGA		
AVTOR BORUT LEVEC	BOLGARSKI PISATELJ (LJUBEN)	NAUKO KEMUSKI ANALIZI	VRSTA VRBE	MALAJSKA BLAZNOST KRAJ/PRI PODCERTIKU	KULTURNO SREDNJE SBRILJE ARGON				MONDENE TOPLICE V BELGIJI			
FRANCOSKA IGRALKA (ANNA)				AFGANISTANSKI POLITIK (MOHAMED)	LUKA V ALŽIRIJI				PRAVOSLAVNI DUHOVNIK PEVKA STEFOK			
POKRAJINA V VIETNAMU			GRŠKA SOJENICA KAZALNI ZAMEK			OČE			DARUVAR ČETRTI RIMSKI KRALJ			
IZDELOVALEC RAKET					POVEZAVA ROKE S TRUPOM	ROMUNSKI SKLADATELJ (GEORGE)	PLOD	KRVOLČNA VODNA ZVER		RAZUZDAN FRANCOSKI PLES		MOSTOVZ TIN
MUSLIMANSKO ZENSKO IME				GRŠKI BOG VOJNE SMUČAR EDALINI				PERZUKA				
PUBLICIST TAUFER				SUMERSKA BOGINJA PLOČNOSTI KRAJ/PRI PODCERTIKU	MESTO V OKLAHOMI			RAZLIČNI FISKI ZEMELJSKI UDOR	KLICA ZVEZDA KI NENADOMA ZAZARI			
GRŠKA CRKA		ELDA VLEB BREZAKOHO PUJACA		LETIVOŠČE PRI PULJI KITAJSKA UTEZNA MERA					NIKOLA TESLA KARAMBOL			
LITU		STAROGRŠKI KIPAR ALUMINIJ			SIRASTA VOGA PRI SKUTI IVO ZORMAN							
LONČENA PIŠČAL					STRUPEN KEMIK PLIN				ČRNA POLJSKA PTICA			
FRANCOSKA SLIKARKA (SUZANNE)					DEL VAJETA				MOZOLJAVOST			

Nagradna križanka št. 30

Rešeno križanko nam pošljite do 4. avgusta 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p. p. 479, na dopinici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 30.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 28

PSIKA, AKTIVIST, REVOLUCIONARKA, EVA RAS, STANIOL, DENAR, TAO, AVE, SRAKOPER, KANIN, TI, DAR, TRN, RT, ANSA, ŠM, ROKE, VŠIV, MILIJARDA, NAMAKA-NJE, RAOS, ILORIN, IRIARTE, KININ, GAD, DAN

Izrečani reševalci nagradne križanke št. 28

1. Jasna Jager, Prušnikova 78, 61210 Lj-Sentvid
2. Rok Simončič, 25. maja 2, 61270 Litija
3. Tone Gostič, Lukovica 15, 61225 Lukovica

Nagrade bomo poslali po pošti.

Šef

Ko je šef prebral analizo Ekonomskega inštituta o »majskem gibanju denarja«, iz katere je zelo jasno razvidno, da država troši, kot da ne bi bili v globoki gospodarski krizi, temveč v časih gmotne blaginje, se mu je na ustnicah nehoti pojavil prijazen nasmeh. Kar zavriskal pa je, ko je ugotovil, da nikogar več ne zanima maksimiranje akumulacije, temveč zgolj še plače. Šefu ob vsem tem seveda ni šlo v glavo, zakaj smo in še delamo tak rompompom o ukinjanju socializma samoupravnega tipa, saj takšnega

Horoskop

Strupen jezik

Irski dramatik George Bernard Shaw (rojen 26. julija 1856) je imel bister um ter hiter in zelo strupen jezik. Z njim je zbadal marsikoga in marsikakšna njegovih strupenih bodic se je ohranila do današnjih časov. Svojo »strupeno nadarjenost« je pokazal že v otroških letih, ko se je nekoč sprl s svojo guvernantom, ker ni bil pripravljen na vprašanje iz zgodovine. Guvernanta ga je začela oštevati in na koncu svoje pridige še dejala:

»Ko sem bila v tvojih letih, sem znala na pamet naštet vse angleške kralje.«

Mali Shaw je strupeno odvrnil:

»To vam pa rad verjamem, saj ko ste bili vi mladi, jih je bilo res še zelo malo.«

Shawov sodobnik, angleški državnik lord Arthur James Balfour (rojen 25. julija 1848) pa je prav strupeno sovražil Ameriko in Američane. V svoji veliki mržnji do njih si je izmislil zgodnico, ki jo je rad pripovedoval prijateljem:

»Ameriški trgovec ni vedel, kateri poklic bi izbral za svojega sina, zato ga je zaprl v sobo, v kateri je bilo tudi sveto pismo, ček in jabolko. Odločil se je, da bo sina, če bo, potem ko bo čez nekaj časa pogledal v sobo, bral sveto pismo, dal šolati za pastora, če se bo ukvarjal s čekom, bo bančnik, če pa z jabolkom, pa poljedelec. Res je čez nekaj časa pogledal v sobo in videl sina, kako sedi na svetem pismu s čekom v žepu in je jabolko. »Tedad je sklenil, da bo njegov sin, ko odraste, politik.«

V tem tednu so se rodili še nemški skladatelj Johann Sebastian Bach, švedski politik, generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld, grški skladatelj Mikis Theodorakis, južnoameriški vojskovodja Simon Bolivar, nemški pisatelj in dramatik Frank Wedekind, nemški filozof Ludwig Feuerbach in slovenski kipar Peter Loboda.

Deni